

INDHOLDSFORTEGNELSE

GODKENDELSE.....	1
1 STAMBLAD FOR DAMBRUG	1
2 DAMBRUGETS AKTIVITETER.....	2
2.1 Hovedaktivitet	2
2.2 Væsentlige biaktiviteter.....	2
2.3 Historik.....	2
2.4 Væsentlige miljøforhold.....	2
3 ANSØGNING	3
4 AFGØRELSE	4
5 VILKÅR	5
5.1 Generelt.....	5
5.2 Drift og vandindtag.....	6
5.3 Spildevand.....	7
5.4 Vandkvalitetskrav	10
5.5 Vaccination, medicin og hjælpestoffer	10
5.6 Støj	12
5.7 Vibrationer	13
5.8 Lugt	13
5.9 Affald.....	14
5.10 Slam	14
5.11 Uheldsforebyggelse.....	15
6 GODKENDELSENS UDNYTTELSE	15
7 AMTSRÅDETS BEMÆRKNINGER.....	16
7.1 Generelt.....	16
7.2 Christiansminde Dambrug	16
8 ANDRE MYNDIGHEDERS UDTALELSER.....	16
9 OFFENTLIGGØRELSE OG KLAGEMULIGHED.....	17
10 KOPI AF DENNE GODKENDELSE SENDT TIL:	19

BILAG	21
1 LOVGRUNDLAG.....	21
1.1 Bekendtgørelser, direktiver og vejledninger	22
2 LITTERATURLISTE	23
3 MILJØTEKNISK BESKRIVELSE.....	24
3.1 Indretning	24
3.2 Renseforanstaltninger.....	25
3.3 Produktion og foderforbrug	25
3.4 Energiforbrug	26
3.5 Støj, lugt og vibrationer.....	26
3.6 Udledninger	26
3.7 Renere teknologi og BAT.....	29
3.8 Vandkvalitetskrav	30
3.9 Medicin og hjælpestoffer	31
3.10 Biologisk vandløbsbedømmelse og recipientforhold	36
3.11 §3 områder	38
3.12 EF-fuglebeskyttelses-, EF-habitat- og Ramsar-områder	39
3.13 Konklusion på den miljøtekniske vurdering.....	40
4 ANSØGNINGENS SAGSAKTER	41
TIDSFRISTER.....	42
4.1 Overholdelse af vilkår.....	42
4.2 Indberetning	42
4.3 Foranstaltninger uden tidsfrist.....	43
5 FAUNAKLASSEFASTSÆTTELSE EFTER DVFI.....	44
5.1 Indledning	44
5.2 Baggrund.....	44
5.3 Formål med indførelse af Dansk Vandløbsfaunaindeks (DVFI). 45	
5.4 Kort beskrivelse af Dansk Vandløbsfaunaindeks (DVFI).....	45
5.5 Regionplan 2005	46
5.6 Atypiske vandløbsstræk	47
6 DRIFTSJOURNALENS INDHOLD	49
7 ANSØGNING MED SUPPLERENDE OPLYSNINGER	51
8 VVM-SCREENING	52

9	VANDKVALITETSKRAV	59
10	KONSEKVENSVURDERING EF-HABITATOMRÅDER.....	60

GODKENDELSE**1 Stamblad for dambrug**

Dambrugets navn	Christiansminde Dambrug
Dambrugets adresse	Gl. Råstedvej 3, 7570 Vemb
Dambrugets telefonnumre	97485156
Dambrugets matrikelnumre	6i, 6m og 6k, Stenum Hovedgård, Råsted
Selskabsform	A/S.
Dambrugets ejer	Ejstrupholm Dambrug A/S
Ejers adresse, post nr.	Ejstrupholm Dambrug A/S, Løvbjergvej 23, 7361 Ejstrupholm
Driftsansvarlig	Gorm Rasmussen
Miljøansvarlig kontaktperson	Gorm Rasmussen
Listebetegnelse, jfr. bek. 646/29. juni 01	I3
Branchebetegnelse, jfr. bek. 646/29. juni 01	Ferskvandsdambrug
Nace kode	50200
CVR-nr.	28707770
P-nummer	<i>under udarbejdelse</i>
Dato for miljøgodkendelse	
Udmeldt foderforbrug	192 tons/år
Stadfæstet foderforbrug	-
Miljøgodkendt foderforbrug	631 tons/år som modeldambrug type 3
Nærrecipient	Råsted Lilleå
Målsætning overholdt	nej
Vandløbets medianminimums vandføring	930 l/s op- og nedstrøms dambruget
Maksimal tilladt vandforbrug	95 l/s grundvand (drænvand)
Passageforhold	Fri passage efter nedlæggelse af stemmeværk ved Christiansminde Dambrug og Gl. Råsted Dambrug senest i 2008.
Fjernrecipient	Nissum Fjord
Tilsynsmyndighed	Ringkjøbing Amt / Holstebro Kommune
Hjemstedskommune	Holstebro Kommune

2 Dambrugets aktiviteter

2.1 Hovedaktivitet

Produktion af regnbueørreder til konsum.

2.2 Væsentlige biaktiviteter

Ingen.

2.3 Historik

Efter dambrugsbekendtgørelsens ikrafttræden i 1989 meddelte Ringkjøbing Amt dambruget en tilladelse til et årligt foderforbrug på 192 tons pr. år ligesom der er tilladt et tilsvarende foderforbrug ved ejers nedstrøms beliggende dambrug Gl. Råsted Dambrug.

Amtet har den 18 marts 2003 meddelt påbud til samtlige dambrug ved Råsted Lilleå om at nedbringe forureningen, idet der ikke er målsætningsopfyldelse i vandløbet.

Sagen er p.t. til behandling i Miljøklagenævnet, der forventer at afslutte sagen i løbet af 2006.

Nærværende ansøgning søger at forene hensynet til, at der skabes 100% fri faunapassage ved Christiansminde Dambrug og Gl. Råsted Dambrug, målsætningsopfyldelse i vandløbet - samtidig med at produktionen forøges ved etableringen af et modeldambrug type 3 og afvikling af jorddambruget ved Gl. Råsted Dambrug.

Projektet indgår i den nationale forvaltningsplan for den danske laks, idet stemmeværket fjernes ved de 2 dambrug, som et led i en samlet plan for hele vandløbet nedstrøms Brohus Dambrug.

2.4 Væsentlige miljøforhold

Reduceret biologisk påvirkning af nærrecipienten Råsted Lilleå med iltforbrugende stoffer, rester af medicin og hjælpestoffer samt tilførsel af næringssalte til fjernrecipienten Nissum Fjord.

Der vil efter ombygning og foderflytning fra Gl. Råsted Dambrug være en halveret udledning af BI_5 til Råsted Lilleå og en neutral udledning af kvælstof og en udledning af fosfor til Nissum Fjord, der formindskes ca. 7 % ved det tilladte foderforbrug.

Iltindholdet i vandløbet vil forøges væsentligt ift. hidtidig drift, idet der skal være mindst 70 % iltmætning i udløbsvandet, ligesom den meget større opholdstid i plantelaguner sikrer, at iltforbruget væsentligst sker på dambrugsarealet før udledning.

Etablering som modeldambrug vil genoprette 100% faunapassage forbi Christiansminde Dambrug og Gl. Råsted Dambrug, da dambrugs frentidige vandindtag sker ved oppumpning af drænvand og 2 stemmeværker hermed nedlægges i første halvdel af 2008.

3 Ansøgning

Ved ansøgning af 5. juli 2006 har dambrugskonsulent Kaare Michelsen, Dansk Akvakultur, på vegne af Ejstrupholm Dambrug A/S søgt om miljøgodkendelse af Christiansminde Dambrug som modeldambrug type 3 samtidig med en foderflytning af 192 tons foder fra Gl. Råsted Dambrug til Christiansminde Dambrug.

Projektet indebærer en samtidig nedlæggelse af stemmeværk (Holstebro Kommune) og ophør med drift af jorddambrug ved Gl. Råsted Dambrug senest i 1. januar 2008.

Der ansøges om miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens kap. 5 § 33.

Der ansøges om et samlet foderforbrug på 900 tons foder pr. år.

4 Afgørelse

Der gives hermed godkendelse til et fremtidigt foderforbrug på 631 tons/år efter dambrugets ombygning. Tilladelsen indebærer foderflytning af 192 tons foder fra Gl. Råsted Dambrug og dette jorddambrugs samtidige nedlæggelse.

En eventuel yderligere foderopskrivning må afvente dambrugets dokumentation ved udvidet egenkontrol samt afrapportering og anbefalinger i forbindelse med den statslige forsøgsordning for modeldambrug, der efter planen afrapporteres senest 1. juni 2008 –dvs. før Christiansminde Dambrug har gennemført et års drift med udvidet egenkontrol.

Vilkår vedrørende udledning af medicin er midlertidigt gældende til 31. december 2006, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 15 med henblik på at kunne overholde Miljøstyrelsens reviderede vandkvalitetskrav fra 1. januar 2007.

Godkendelsen gives på grundlag af ansøgningens oplysninger (Bilag 7), og miljømyndighedens vurdering - inklusiv VVM-screening (bilag 8) og konsekvensvurdering jf. EF-habitatdirektivet (bilag 10).

Det anvendte lovgrundlag er nævnt i Bilag 1.

Samtidig gives tilladelse til, at udlede procesvand fra dambruget til Råsted Lilleå i henhold til miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, kapitel 4 § 28 bekendtgørelse nr. 501 af 21. juni 1999 om spildevandstilladelser mv. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4 samt bekendtgørelse 921 af 8. oktober 1996 om kvalitetskrav for vandområder og krav til udledning af visse farlige stoffer.

Dambruget er retsbeskyttet i 8 år efter godkendelsesdato undtaget særlige vilkår vedr. udledning af medicin og hjælpestoffer og vilkår vedr. egenkontrol.

Tilsynsmyndigheden kan til enhver tid revidere kontrolvilkårene for at forbedre egenkontrollen eller for at opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn.

Godkendelsen vedrører de miljømæssige forhold efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 §33 .

Bekendtgørelse nr. 204 af 31. marts 1998 om ferskvandsdambrug og bekendtgørelse om modeldambrug nr. 923 af 8. november 2002 stiller mindstekrav til ferskvandsdambrug. Reglerne i disse bekendtgørelser skal derfor være opfyldt, hvis ikke de i denne godkendelse skærpes.

Der gives endvidere dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 (beskyttet mose) og dispensation fra naturbeskyttelseslovens §16 (åbeskyttelseslinjen) til etablering

af recirkuleret konsumfiskeanlæg (6 betonkanaler i 3 rækker) på et areal, der strækker sig vest for dambrugets nuværende damareal. Endvidere tillades det, at der etableres et nyt lydisoleret teknikhus 300 m² og 4 fodersiloer mellem kanal anlægget og Råsted Lilleå.

Ansøger har selv ansvaret for at indhente nødvendige godkendelser/tilladelser efter anden lovgivning, herunder vandindvindingstilladelse til indtag af drænvand (er ansøgt) samt byggetilladelse/landzonetilladelse ved Holstebro Kommune.

5 Vilkår

5.1 Generelt

- 5.1.1 Godkendelsen omfatter hele anlægget og skal, for ikke at bortfalde, tages i brug i overensstemmelse med kontraktlige forpligtigelser forbundet med amtets opkøb af opstemningstilladelsen ved Gl. Råsted og Christiansminde Dambrug.
- 5.1.2 Dambruget indrettes og drives som beskrevet i ansøgningen, og i henhold til de opstillede vilkår og skal afsynes af godkendelsesmyndigheden før anlægget tages i brug.
- 5.1.3 Ændringer eller udvidelser, såvel bygningsmæssigt som driftsmæssigt, som indebærer forurening, herunder affaldsfrembringelse, må ikke påbegyndes, før ændringen eller udvidelsen er godkendt af tilsynsmyndigheden.
- 5.1.4 Dambruget skal holde tilsynsmyndigheden orienteret om, hvem der til enhver tid er miljømæssigt driftsansvarlig på dambruget, herunder specielt ansvarlig for, at denne godkendelses vilkår er overholdt. Såfremt der sker ændringer i dambrugets ejerforhold eller forpagtning, skal Tilsynsmyndigheden skriftligt orienteres herom inden 1 måned efter ændringen. Ved manglende orientering anses dambrugets ejer som ansvarlig.
- 5.1.5 Et eksemplar af godkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på dambruget. Placering og indhold af godkendelsen skal være bekendt af alle ansvarlige. De vilkår i godkendelsen der angår driften skal være kendt af de personer, der er ansvarlig for den pågældende del af driften.
- 5.1.6 Andre miljøbelastende aktiviteter end de der er beskrevet i godkendelsen, må ikke finde sted. I tvivlstilfælde afgør tilsynsmyndigheden, hvad der skal betragtes som miljøbelastende aktiviteter.

- 5.1.7 Ved driftsuheld, der kan medføre forurening, skal tilsynsmyndigheden straks orienteres. Senest 14 dage efter uheld skal virksomheden have indsendt beskrivelse af uheldets omfang, samt foreslå forebyggende foranstaltninger, der begrænser risikoen for nye uheld.
- 5.1.8 Driftsjournalen skal opgøres én gang om året pr. 31. december. Oplysningerne skal sendes til Tilsynsmyndigheden inden den 1. februar det efterfølgende år. Bilag 7 beskriver de oplysninger driftsjournalen skal indeholde.
- 5.1.9 Driftsjournalen skal på forlangende forevises tilsynsmyndigheden. Hvis driftsjournalen foreligger elektronisk kan tilsynsmyndigheden forlange udskrift af denne. Driftsjournalen skal opbevares mindst 5 år efter afslutningen.

5.2 Drift og vandindtag

- 5.2.1 Det tilladelige foderforbrug udgør 631 tons/år efter ombygning af anlægget og fuldstændig foderflytning fra Gl. Råsted Dambrug.
- Afsynes modeldambruget ikke til en 1. januar reduceres foderkvoten resten af dette år forholdsmæssigt hertil.
- I en overgangsfase hvor både Gl. Råsted Dambrug og Christiansminde Dambrugs modeldambrug er i drift, kan den del af de Gl. Råsted Dambrugs nuværende lovlige fodermængde, der anvendes på modeldambruget multipliceres med en faktor 1,6.
- 5.2.2 Foderforbruget fordeles i henhold til produktionsplanen, beskrevet i ansøgnings brev af 4. september 2006. Hvis produktionsplanen ønskes ændret væsentligt, f.eks. produktion af andre fiskearter, fiskestørrelser osv., skal dette meddeles tilsynsmyndigheden, som inden 14 hverdage efter modtagelsen, skal meddele om ændringen umiddelbart kan godkendes, eller om det kræver et tillæg til den eksisterende godkendelse.
- 5.2.3 Der må alene benyttes tørfoder på dambruget med en maksimal daglig udfodring på 5.048 kg.
- 5.2.4 Foderkvotienten må ikke overstige 1,0.
- 5.2.5 Foderets indhold skal være i overensstemmelse med de til enhver tid gældende regler herom. Tabel 1 angiver hvilke krav til foderindhold der skal være opfyldt for yngel, konsum- og sættefisk og moderfisk.

	Yngel [4-20g]	Konsum- og sættefisk	Moderfisk
Fosfor [% af tørvægt]	max. 1,3	max. 1	max. 1,2
Kvælstof [% af tørvægt]	max. 9,3	max. 9	max. 9,3
Bruttoenergiindhold [Mcal. pr. kg tørvægt]	min.5,35	min. 5,8	min. 4,7
Andel af foderets bruttoenergiindhold der skal være omsætteligt [%]	min. 80	min. 80	min. 77
Smuldindhold [%] ¹	max. 1	max. 1	max. 1

Table 1. Krav til foder.

¹Smuldindholdet defineres, som den fraktion af foderet, der kan sigtes fra med en sigte med maskestørrelse, der er 0,25 gange foderpillernes tværmål.

- 5.2.6 Foderforbruget skal indføres i driftsjournalen med angivelse af mængde, art og periode. Hvis der anvendes mere end én fodertype ved dambruget skal hver fodertype opgøres for sig.
- 5.2.7 Dambrugets tilladelige totale udledning er reduceret af hensyn til drift som modeldambrug type 3 og må maksimalt udgøre 15 l/s/ 100 ton fodertilladelse (95 l/s ved et årligt foderforbrug på 631 tons).
- 5.2.8 Vandføringen gennem dambruget skal kunne måles ved en særlig indretning i dambrugets udløb.
- 5.2.9 Vandindtag gennem pumper skal kunne aflæses ved tilsyn ved måleanordning.
- 5.2.10 iltindholdet i lagunen må aldrig komme under 2 mg ilt/l.

5.3 Spildevand

- 5.3.1 Driften af Christiansminde Dambrug, må ikke forhindre, at Råsted Lilleå umiddelbart nedstrøms dambruget har en faunaklasse på minimum 5.
- Den optimale faunaklasse er vurderet til 7.
- Faunaklassen er fastsat efter Dansk Vandløbsfaunaindeks.
- 5.3.2 Udløbsvandet fra dambruget skal altid have en iltmætning på minimum 70 %.
- 5.3.3 I den 1 årige dokumentationsperiode skal dambruget udføre egenkontrol som beskrevet i modeldambrugsbekendtgørelsens kap. 4. Der analyseres

for suspenderet stof, BI_5 , ammoniumkvælstof, totalfosfor, totalkvælstof og iltmætningsprocent. Ind- og udløbsflow måles.

Der skal udtages og analyseres 26 prøver af ind- og udløbsvand jævnt fordelt over 1. års driftsperiode (12 mnd) med dambruget i fuld drift.

Der skal udtages og analyseres 12 prøver af boringsvand jævnt fordelt over 1. års driftsperiode (12 mnd).

Efter 1 års dokumentation med drift på baggrund af 631 tons foder kan egenkontrol reduceres til 12 prøver fra overfladevand og 6 prøver fra boringsvand såfremt kravværdier er overholdt i 1. års drift.

Analyseskemaerne skal ledsages af tal for:

- Foderforbrug i prøvetagningsdøgnet
- Fodertype i prøvetagningsdøgnet
- Fiskebestand
- Eventuelle atypiske forhold (f.eks. sygdom, sygdomsbekæmpelse, eller ændringer i dambrugets rutiner i prøvetagningsdøgnet)

Hvis udlederkrav ikke er overholdt i dokumentationsperioden fastsætter amtet niveauet for den fremtidige egenkontrol.

Kopi af analyseskemaer, samt øvrige driftsoplysninger skal tilsendes amtet direkte fra analyselaboratorium i overensstemmelse med bekendtgørelse om modeldambrug kap. 4 og bilag 4.

5.3.4 Dambruget skal overholde dambrugsbekendtgørelsens udlederkrav baseret på et teoretisk vandindtag på 910 l/s (tilstandskontrol) og 1.800 l/s (transportkontrol).

5.3.5 Afløbskontrol i den 1-årige forsøgsperiode:

BI_5 og ammonium-N

Dambrugets gennemsnitlige netto døgnudledning den 1-årige måleperiode (365 døgn) skal overholde følgende kontrolregel - 26 analysesæt (**tilstandskontrol**).

$$\bar{d}_k + k_k \times s_k < U_k$$

$\bar{d}_k$ – gennemsnitlig overkoncentration

miljøgodkendelse

s_k – standardafvigelse

U_k – kravværdi

$k_k = 0,50$

Kravværdi (U_k)

BI₅ **78,6 kg/døgn**

Ammonium-N **31,4 kg/døgn**

Suspenderet stof, Total-N, og Total-P

Dambrugets gennemsnitlige nettodøgnudledning i den 1-årige måleperiode (365 døgn) skal overholde følgende kontrolregel - 26 analysesæt (transportkontrol).

$$\underline{\bar{d}_T + k_T \times s_T < U_T}$$

Kravværdi U_T (26 analysesæt - transportkontrol).

$$U_T = U_{Tk} + (k_T - k_k) \times s_T$$

$k_T = -0,34$

$k_k = 0,50$

U_{Tk} – dambrugsbekendtgørelsens kravværdi for Christiansminde Dambrug og Gl. Råsted Dambrug (overkoncentration) omregnet til døgntransport.

Kravværdi (U_T):

Suspenderet stof: **$U_T = 466,6 \text{ kg/døgn} + (-0,34 - 0,5) \times s_T$**

Total-N: **$U_T = 93,3 \text{ kg/døgn} + (-0,34 - 0,5) \times s_T$**

Total-P: **$U_T = 7,8 \text{ kg/døgn} + (-0,34 - 0,5) \times s_T$**

5.4 Vandkvalitetskrav

- 5.4.1 Christiansminde Dambrug skal overholde amtets vandkvalitetskrav vedrørende medicin og hjælpestoffer.
- 5.4.2 Overholdelse af vandkvalitetskrav vurderes ved beregning.

5.5 Vaccination, medicin og hjælpestoffer

- 5.5.1 Anvendelsen af medicin og hjælpestoffer til behandling af fisk skal begrænses mest muligt ved anvendelse af renere teknologi - såsom vaccination, recirkulering, substitution til mere miljøvenlige stoffer og driftsoptimeringer med henblik på sygdomsminimering.
- 5.5.2 Dambruget skal dypvaccinere yngel/sættefisk over 4 g mod rødmundssyge efter dyrlægens forskrifter før overførsel til andet dansk dambrug. Såfremt der indtages sættefisk over 4 g skal de forudgående være dypvaccineret mod rødmundssyge.

Vaccination mod rødmundssyge kan kun fraviges under særlige omstændigheder og dyrlægeredelegørelse skal i så fald vedlægges driftsjournal.

- 5.5.3 Dambruget har indsendt procedurer for behandling, der tillader anvendelse af hjælpestofferne, kloramin-T, formalin, blåsten, salt, kalk og natriumpercarbonat samt alternative brintoverilteprodukter.

Stofferne må anvendes under overholdelse af indsendte procedurer af 4. september 2006 med de af amtet skærpede krav til antallet af behandlede kanaler pr. dag.

Udlederkrav (jf. tabel 1a) :

Stof	Udlederkrav [mg/sekund]
Formalin*	6,44
Kobber**	0,47
Kloramin-T**	2,7
Brintoverilte*	7,00
Salt [NaCl]	17.500

Tabel 1a. Udlederkrav (gennemsnit for udledningsperioden) for hjælpestoffer.

* ved fortyndingsflow i vandløb på 700 l/s

** ved fortyndingsflow i vandløb på 470 l/s

miljøgodkendelse

Stof	Totalmængde pr. behandling	Antal kanaler behandlet pr. dag	Tid mellem behandlinger
Formalin 37%	120 liter	2	maksimalt 12 behandlingsdage pr. år
Blåsten (angivet som kobber)	150 g	1	maksimalt 12 behandlingsdage pr. år
Divosan/pereddikesyre [brintoverilte]	29,4 kg	2	maksimalt 12 behandlingsdage pr. år
Kloramin-T	200 g	1	maksimalt 12 behandlingsdage pr. år
Salt [natriumklorid]	1.350 kg	1	maksimalt 12 behandlingsdage pr. år

Tabel 2. Procedurer for behandling i konsumfiskeanlæg (6 kanaler) med hjælpestoffer.

5.5.4 Dambruget har indsendt procedurer for behandling, der tillader anvendelse af antibiotika (Tribrissen (sulfadiazin+trimethoprim), oxolinsyre og florfenicol)

Stofferne må anvendes under overholdelse af indsendte procedurer og amtets midlertidige udlederkrav (jf. tabel 3) under anvendelse af en genfindelsesprocent på 100 % i udløbet.

Stof	Udlederkrav [g/døgn]
Oxolinsyre	150
Sulfadiazin	544
Trimethoprim	6.700
Florfenicol	502

Tabel 3. Midlertidige udlederkrav (maximal udledning) for antibiotika gældende til 31. december 2006.

5.5.5 Dambruget har indsendt procedurer for behandling, der tillader anvendelse af antibiotika i form af tribrissen (sulfadiazin/trimethoprim 5:1) til behandling af 17,3 tons fisk , 12,1 tons fisk kan behandles med oxolinsyre og 25,1 tons med florfenicol.

Tilladelsen er midlertidigt gældende til 1. januar 2007 hvor Miljøstyrelsen udmelder reviderede vandkvalitetskrav.

Stofferne må anvendes jf. indsendte, men af amtet skærpede procedurer og jf. tabel 4.

Stof	Totalmængde pr. behandling (g aktivt stof/dag)
Sulfadiazin/trimethoprim (5:1)	519
Oxolinsyre	151
Florfenicol	503

Tabel 4. Procedurer for behandling i dambruget med antibiotika (foderlægemiddel)

- 5.5.6 Ved anvendelse af antibiotika skal dyrlægens besøgsrapport opbevares sammen med driftsjournalen.
- 5.5.7 Årsag til behandling, behandlingstidspunkt, behandlingsmåde og anvendte mængder af hjælpestoffer, medicin eller medicinfoder skal indføres i driftsjournalen.
- 5.5.8 Kun hvor det ikke er muligt at få det ordinerede medicin som medicinfoder, må medicinen iblandes foderet i blandemaskine. Dyrlægens anvisninger skal dog altid følges. Der henvises til gældende veterinærlovgivning – på godkendelsestidspunktet bekendtgørelse 134 af 6. marts 2003.
- 5.5.9 Den samlede mængde af medicin og hjælpestoffer skal opgøres én gang om året som kg aktivt stof og indberettes til amtet. Hvis eller når den centrale database Vetstat træder i kraft, bortfalder indberetning af medicinforbrug til amtet. Tilsynsmyndigheden vil orientere, når ændringen er gældende.
- 5.5.10 Evt. overskydende antibiotika skal bortskaffes som farligt affald efter kommunens forskrifter og må ikke oplagres på dambruget til senere brug. Der henvises til gældende veterinærlovgivning – på godkendelsestidspunktet bekendtgørelse 134 af 6. marts 2003.
- 5.5.11 Der må ikke anvendes kemikalier til algebekæmpelse.

5.6 Støj

- 5.6.1 Driften af dambruget må ikke medføre, at det samlede bidrag til støjbelastningen overstiger nedenstående grænseværdier til omliggende boliger (tabel 5). Til virksomhedens bidrag hører stationære og mobile støjkilder.

Mandag-fredag	Mandag-fredag	Alle dage
---------------	---------------	-----------

kl. 07:00-18:00	kl. 18:00-22:00	kl. 22:00-07:00
Lørdag kl. 07:00-14:00	Lørdag kl. 14:00-22:00 Søn- og helligdage kl. 07:00-22:00	
55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)

Tabel 5. Maksimal støjbelastning.

Grænseværdier for det ækvivalente, korrigerede støjniveau målt i dB (A) skal for dag aften og natperioden overholdes indenfor det mest støjbelastede tidsrum (referenceperioden) på henholdsvis 8 timer, 1 time og ½ time.

Maksimalværdien af støjniveauet må om natten ikke overstige 55 dB(A)

Såfremt der konstateres problemer med støj, kan tilsynsmyndigheden forlange, at dambruget skal lade udføre målinger og beregninger til dokumentation af støjniveauet.

5.7 Vibrationer

- 5.7.1 Driften af dambruget må ikke medføre, at vibrationsniveauet angivet som det maksimale KB-vægtede accelerationsniveau (L_{AW}) målt i $\text{dB re}10^{-6} \text{ m/s}^2$ med tidsvægtningen S (slow) overstiger 75 $\text{dB re}10^{-6} \text{ m/s}^2$ i bygninger i boligområder og 80 $\text{dB re}10^{-6} \text{ m/s}^2$ i bygninger i andre områder.

Såfremt der konstateres problemer med vibrationer, kan tilsynsmyndigheden forlange, at dambruget, for egen regning, skal lade udføre målinger af accelerationsniveauet.

Målinger af vibrationsniveauet og afrapportering af målingerne skal udføres som angivet i Miljøstyrelsens orientering nr. 9, 1997, Lavfrekvent lyd, infralyd og vibrationer i eksternt miljø.

5.8 Lugt

- 5.8.1 Dambrugets drift skal tilrettelægges på en sådan måde, at lugtemissioner begrænses mest muligt. Driften må ikke medføre lugtemissioner uden for dambrugets område, som Tilsynsmyndigheden skønner væsentlige.

Såfremt der mod forventning skulle opstå væsentlige lugtgener for omgivelserne, kan Tilsynsmyndigheden anmode dambrugets ejer om nærmere oplysninger (jf. miljøbeskyttelseslovens § 72) og meddele påbud til imødegåelse heraf (jf. bl.a. miljøbeskyttelseslovens § 69).

5.9 Affald

- 5.9.1 Oplagring af affald fra produktionen såsom foder, hjælpestoffer, medicinemballage, olie- og kemikalieaffald må ikke give anledning til forurening. Oplagring af affald, der kan medføre forurening, skal ske i tætte emballager og på fast bund.
- 5.9.2 Døde fisk skal opsamles dagligt og opbevares i en tæt lukket beholder, indtil bortskaffelse efter de til enhver tid gældende regler kan finde sted.
- 5.9.3 Dambrugets affaldsbortskaffelse skal ske i overensstemmelse med Holstebro Kommunes affaldsregulativ.

5.10 Slam

- 5.10.1 Slam og slamvand, der stammer fra oprensning af slamkegler, mikrosigter, biofiltre, kanaler og plantelaguner skal deponeres i dambrugets slamdepot eller fjernes straks og håndteres på en sådan måde, at der ikke sker udsivning til vandløb.
- 5.10.2 Bund og sider af slamdepotet skal være udført således, at der ikke sker overløb eller udsivning af vand til vandløb og søer.
- 5.10.3 Slamdepotets bund skal ligge over grundvandsspejlet.
- 5.10.4 Eventuelt overskudsvand fra slamdepot skal ledes op i indløb til plantelagunen.
- 5.10.5 Slamdepotet skal tømmes mindst en gang årligt, og må udbringes på landbrugsjord, hvis det overholder kravene i "Bekendtgørelse om anvendelse af affaldsprodukter til jordbrugsformål" (Bekendtgørelse nr. 623 af 30. juni 2003).
- 5.10.6 Mindst en måned før udbringning af slam til jordbrugsformål skal der udtages en repræsentativ prøve af slammet, og analyseresultaterne skal fremsendes til tilsynsmyndigheden direkte fra laboratoriet. Prøven analyseres for:
  - tørstof, % af vådvægt (TS)

- massefylde, kg/l slam
- kvælstof, g/kg TS
- fosfor, g/kg TS
- cadmium, mg/kg TS
- nikkel, mg/kg TS

5.10.7 Vurdering af overholdelse af grænseværdierne for slam foretages efter de til enhver tid gældende regler. På godkendelsestidspunktet svarer dette til "Bekendtgørelse om anvendelse af affaldsprodukter til jordbrugsformål" (Bekendtgørelse nr. 623 af 30. juni 2003).

5.10.8 Såfremt slammet ikke opfylder grænseværdierne i slambekendtgørelsen for anvendelse til jordbrugsformål, må det ikke udbringes, men skal deponeres på kontrolleret losseplads, medmindre der foreligger dispensation.

5.11 Uheldsforebyggelse

5.11.1 Virksomheden skal følge procedurer mht. uheldsforebyggelse som beskrevet i ansøgningen side 13-16.

6 Godkendelsens udnyttelse

Godkendelsen træder i kraft ved modtagelsen. Miljøgodkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet senest ét år fra godkendelsesdatoen.

Tilladelsen efter naturbeskyttelsesloven må dog ikke udnyttes før udløbet af klagefristen. Såfremt der klages rettidigt over tilladelsen, må denne ikke udnyttes, før klagemyndigheden har truffet afgørelse i sagen. Hvis der klages rettidigt vil Ringkjøbing Amt kontakte dig.

Hvis du vil indbringe afgørelsen for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra afgørelsens modtagelse.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år fra dette brevs dato.

Ved klage kan Skov- og Naturstyrelsen bestemme, at klage har opsættende virkning for udnyttelse af godkendelsen. Skov- og Naturstyrelsen kan tillige ændre eller ophæve godkendelsen.

7 Amtsrådets bemærkninger

7.1 Generelt

Amtsrådets målsætning er ifølge regionplan 2005:

- at fødevarerproduktion i form af akvakultur kan foregå på en måde, så målsætningerne for vandområderne kan opnås.
- at miljømæssigt ufordelagtigt placerede fersk- og saltvandsdambrug flyttes til mere robuste vandområder.
- at der senest i 2010 er etableret tilfredsstillende faunapassage ved alle dambrug
- at alle dambrug senest med udgangen af 2006 ikke udleder medicin og andre miljøfremmede stoffer i et omfang, der er uforeneligt med amtets vandkvalitetskrav

7.2 Christiansminde Dambrug

Den konkrete afgørelse for Christiansminde Dambrug er truffet med baggrund i virksomhedens oplysninger (Bilag 7) og miljømyndighedens vurdering (Bilag 3) samt tilhørende VVM-screening (bilag 8) og konsekvensvurdering jf. EF-habitatdirektivet (bilag 10).

Miljøgodkendelsen er gjort midlertidig for de dele af virksomheden, der omfatter brug af medicin, hvor vandkvalitetskrav ikke er endeligt udmeldt fra Miljøstyrelsen. Der vurderes ikke at være behov for at tidsbegrænse andre dele af virksomheden.

Amtsrådet finder, at projektet er et vigtigt element i opnåelse af målsætningsopfyldelse med hensyn til vandkvaliteten i Råsted Lilleå, ligesom projektet er en vigtig del i bestræbelserne på at genrejse laksebestanden i Storåsystemet.

8 Andre myndigheders udtalelser

Holstebro kommune har ikke haft bemærkninger til det ansøgte ud over at kommunen skal give landzonetilladelse til projektet.

9 Offentliggørelse og klagemulighed

Afgørelsen bekendtgøres ved annoncering i Holstebro Dagblad den 1. juli 2006.

Klagevejledning - miljøbeskyttelsesloven

Der kan efter Miljøbeskyttelseslovens kapitel 11 klages over amtsrådets afgørelse. Klageberettigede er ansøgeren, kommunalbestyrelsen, embedslægeinstitutionen samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Desuden af visse organisationer, som angivet i lovens §§ 99-100.

Klagemyndighed er Skov og Naturstyrelsen.

En eventuel klage skal være skriftlig og sendes til Ringkjøbing Amt, Dambrugsgruppen, Damstrædet 2, Postboks 154, 6950 Ringkøbing. Klagen vil herfra blive videresendt til Skov og Naturstyrelsen. Ansøgeren vil få besked, hvis andre klager over afgørelsen.

Klagen skal være tilsynsmyndigheden i hænde senest 4 uger efter offentliggørelse.

En klage over en miljøgodkendelse har ikke opsættende virkning på retten til at udnytte godkendelsen, medmindre Skov og Naturstyrelsen bestemmer andet. Bestemmelsen indebærer ingen begrænsning i klagemyndighedens adgang til at ændre eller ophæve en påklaget afgørelse. Påbegyndelse af anlægsarbejder sker således på ansøgers egen risiko og ansvar.

Ønskes afgørelsen prøvet ved domstolene, skal søgsmål ifølge Miljøbeskyttelseslovens § 101 være anlagt inden 6 måneder efter afgørelsens meddelelse.

Klagevejledning - naturbeskyttelsesloven

De eller andre interesserede kan klage til Naturklagenævnet over afgørelsen vedr. tilladelse til etablering af teknikhus mv. og produktionskanaler i §3 beskyttet område og delvist indenfor åbeskyttelseslinjen.

Eventuel klage sendes til Ringkjøbing Amt, Damstrædet 2, 6950 Ringkøbing, og skal være amtet i hænde senest 4 uger efter offentliggørelsen.

Klageberettigede efter naturbeskyttelsesloven er endvidere andre offentlige myndigheder, Danmarks Naturfredningsforening samt lokale foreninger og lignende, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

miljøgodkendelse

Klagen vil herfra blive sendt videre til klagemyndigheden med de bemærkninger, klagen giver anledning til, og vedlagt sagens akter. De vil modtage kopi af amtets brev til klagemyndigheden.

Tilladelsen må ikke udnyttes før udløbet af klagefristen. Såfremt De eller andre klager rettidigt over tilladelsen, må denne ikke udnyttes, før klagemyndigheden har truffet afgørelse i sagen.

Hvis De vil indbringe afgørelsen for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra afgørelsens modtagelse.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 1 år fra dette brevs dato.

Med venlig hilsen

Knud Erik Pedersen

/ Jakob Larsen

10 Kopi af denne godkendelse sendt til:

- Holstebro Kommune, Miljøafdelingen, Novempark 51, 7500 Holstebro
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, v. Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup.
- Embedslægeinstitutionen for Ringkjøbing Amt, Nørreport 9, 6950 Ringkøbing
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Worsåesgade 1, 7100 Vejle
- Danmarks Fiskeriforening, H.C. Andersens Boulevard 37, 1., Boks 403, 1553 København V.
- Fiskeriinspektoratet i Nykøbing Mors, N. A. Christensensvej 40, 7900 Nykøbing Mors.
- Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.
- Dansk Akvakultur, Vejlsøvej 51, 8600 Silkeborg.
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V
- Dansk Ornitologisk Forening, v/Gert Thorhauge Andersen, Hovedgaden 3, Hodsager, 7490 Aulum
- Museumsrådet for Ringkjøbing Amt, att. Kim Clausen, Bundsbækvej 25, 6900 Skjern
- Friluftsrådet, Niels-Erik Jørgensen, Højbjergvej 26, 6950 Ringkøbing
- Dansk Kano og Kajak Forbund, Idrættens Hus, Brøndby Stadion, 2605 Brøndby
- Dansk Botanisk Forening, v/ Rasmus Fuglsang Frederiksen, Jordbrovej 4, st. th., 8200 Århus N
- Dansk Forening for Rosport, Postboks 74, Skovalleen 38A, 2880 Bagsværd.

miljøgodkendelse

- Kristian Juhl, Dalgasvej 25, 7500 Holstebro.

BILAG

1 Lovgrundlag

Dambrugets retsbeskyttelsesperiode udløber 8 år efter godkendelsesdato (excl. tidsbegrænsede forhold vedr. medicin og hjælpemidler). Retsbeskyttelsen sikrer, at der almindeligvis ikke kan meddeles forbud eller påbud efter Miljøbeskyttelseslovens § 41 til en virksomhed, der har fået en miljøgodkendelse efter Miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, før der er forløbet 8 år efter godkendelsens meddelelse.

Frem til 8 år efter godkendelsesdatoen kan vilkårene i henhold til Miljøbeskyttelseslovens § 41, stk. 4 kun ændres ved påbud eller forbud, såfremt:

1. der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelig virkning fra dambrugsdriften
2. forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse eller
3. dambrugets forurening i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund for denne ved godkendelsens meddelelse.

Når retsbeskyttelsesperioden er udløbet, vil miljøgodkendelsen forsat være gældende. Tilsynsmyndigheden har imidlertid mulighed for, til den tid, at tage den samlede godkendelse eller dele heraf op til revision, når dette er miljømæssigt begrundet, eller der er udviklet renere teknologi eller bedre rensningsformer. Revision af eksisterende godkendelse efter udløbet af den 8 årige periode sker i givet fald ved påbud i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 41.

I det tilfælde godkendelsen påklages til højere administrativ myndighed, beregnes den 8 årige beskyttelsesperiode fra datoen for meddelelsen af den endelige afgørelse i godkendelsessagen, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 2.

Dambruget må ikke udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt, herunder med hensyn til affaldsfrembringelsen på en måde, som indebærer forøget forurening, før udvidelsen er godkendt af Tilsynsmyndigheden. Opmærksomheden henledes på, at det er tilsynsmyndigheden, der skal vurdere, om en ændring eller en udvidelse kræver godkendelse efter Miljøbeskyttelseslovens § 33.

Endelig skal Ringkjøbing Amt bemærke, at godkendelsen med hensyn til udledning af medicin er tidsbegrænset med revisionsret når Miljøstyrelsen ultimo 2006 udmelder endelige vandkvalitetskrav.

1.1 Bekendtgørelser, direktiver og vejledninger

1. Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse, Miljø og Energiministeriets lovbekendtgørelse nr. 753 af 25. august 2001.
2. Bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4, Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 501 af 21. juni 1999.
3. Bekendtgørelse om ferskvandsdambrug, Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 204 af 31. marts 1998.
4. Bekendtgørelse om modeldambrug, Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 923 af 8. november 2002.
5. Bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 652 af 3. juli 2003.
6. Bekendtgørelse om kvalitetskrav for vandområder og krav til udledning af visse farlige stoffer til vandløb, søer eller havet, Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 921 af 8. oktober 1996.
7. Bekendtgørelse om anvendelse af affaldsprodukter til jordbrugsformål, Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 623 af 30. juni 2003.
8. Bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer m.v., Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 637 af 30. juni 1997.
9. Fiskeriministeriets bekendtgørelse om afgitring ved dambrug i ferske vande, bekendtgørelse nr. 218 af 30. maj 2005.
10. EU's fiskevandsdirektiv - rådets direktiv 78/659/EØF af 18. juli 1978 om kvaliteten af ferskvand, der kræver beskyttelse eller forbedring for at være egnet til, at fisk kan leve deri.
11. Miljøstyrelsens vejledning nr. 4/1985 om begrænsning af lugtgener fra virksomheder.

12. Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/1990 om begrænsning af luftforurening fra virksomheder.
13. Miljøstyrelsens orientering nr. 9/1997, Lavfrekvent lyd, infralyd og vibrationer i eksternt miljø.
14. Miljøstyrelsens vejledning nr. 3/1998 om godkendelse af ferskvandsdambrug.
15. Miljø- og Energiministeriets vejledning nr 5/1998 biologisk bedømmelse af vandløbskvalitet.

2 Litteraturliste

- ❖ Regionplan Ringkjøbing Amt 2005.
- ❖ Temarapport 1998, Dambrug, Ringkjøbing Amt
- ❖ Dambrugsudvalgets rapport. Ministeriet for fødevarer, Landbrug og Fiskeri, marts 2002.
- ❖ Råsted Lilleå, Ringkjøbing Amt, 2001
- ❖ Forhold, der har betydning for ferskvanddambrugs forurening med organisk stof. F.J. Christensen, Ringkjøbing Amt 1998.
- ❖ Redegørelse vedrørende det tekniske grundlag for miljøgodkendelse af dambrug. Danmarks Fiskeriundersøgelser, Rapport nr. 52 - 98.
- ❖ Slutrensning på dambrug, Ole Grønborg og Jens Ole Frier, Aalborg Universitet, 1999.
- ❖ Forhold der har betydning for ferskvandsdambrugs forurening med organisk stof, F. J. Christensen, Ringkjøbing Amt, 1998.
- ❖ Undersøgelse af eventuelle miljøpåvirkninger ved anvendelse af hjælpestoffer og medicin i ferskvandsdambrug samt metoder til at reducere/eliminere sådanne påvirkninger, Bovbjerg et al., 2000.
- ❖ Afløbskontrol på dambrug, faglig rapport fra DMU nr 260, 1998.
- ❖ Modeldambrug – Specifikationer og godkendelseskrav – rapport fra faglig arbejdsgruppe. DMU-rapp. nr 183. 2003.

- ❖ Faunapassageudvalgets 5 rapporter af 18. februar 2004 (www.ringamt.dk under "publikationer").
- ❖ Vandføringens medianminimum ved dambrug 2004, Ringkjøbing Amt, Hedeselskabet.
- ❖ Kriterier for gunstig bevaringsstatus – faglig rapp. fra DMU, nr 457, 2. udgave, 2003
- ❖ Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet. Indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus – faglig rapp. fra DMU, nr. 322, 2000)

3 Miljøteknisk beskrivelse

3.1 Indretning

Dambrugets fremtidige indretning er beskrevet i ansøgningen side 3-6 og gengivet kortfattet i det efterfølgende.

Det ombyggede dambrug indrettes jf. bestemmelserne i bekendtgørelse om modeldambrug vedrørende modeldambrugstype 3 med etablering af mikrosigter (74 µm) i hver enkelt af de 6 kanalanlæg.

Modeldambrug type 3 består af et recirkuleret betonanlæg med slamkegler, kontaktfiltre og/eller mikrosigter, biofiltre, slamdepoter – samt plantelaguner.

Dambruget ombygges så det nye betonanlæg opbygges vest for eksisterende jorddamme ved Christiansminde Dambrug.

Nuværende jorddamme anvendes til plantelaguner med et samlet areal på ca. 23.000 m² og en vanddybde på 70-90 cm.

Vandforsyningen vil ske fra nedgravede drænledninger under og øst for betonanlægget. Det interne flow vil genereres ved brug af mammutpumper med en kapacitet i hver enhed til at pumpe 350 l/s rundt i de 1,5 meter dybe produktionskanaler.

Det samlede biofilterareal vil udgøre 450.000 m² og vil kunne fungere med hel eller delvis beluftning. Biofiltre opereres jf. modeldambrugsbekendtgørelsens regler.

Slam opsamles i 2 stk. 50 meter lange og 10 meter brede depoter. Vandet efterklares i et 50 meter langt og 20 meter bredt bassin med overløb til plantelagunen.

Anlægget består et konsumfiskeanlæg, bestående af 6 separate systemer hver med et friskvandsforbrug på ca. 15 l/s.

Øst for kanalanlægget etableres maskinhus, fodersiloer og leveringsdamme.

Der påregnes en gennemsnitlig bestand på maksimalt 50 kg/m³.

3.2 Renseforanstaltninger

Nøgletal:

	Overfladeareal [m2]	Volumen [m3]
Beluftet biologisk filter	450.000	563
Plantelagune	23.000	ca. 18.000

Det er amtets vurdering, at dambrugets indretning efter modeldambrugsbekendtgørelsen vil sikre en udledning, der som minimum er neutral med hensyn til kvælstof, 7 % reduceret mht. fosfor og ca. halveret for organisk stof.

3.3 Produktion og foderforbrug

Dambruget anvender udelukkende højenergifoder. Drift og udfodring er EDB-styret med henblik på en optimal udnyttelse af foderet.

Efter ombygning til modeldambrug forventes et månedligt foderforbrug på 42-63 tons.

Produktionsforholdene for årene 2003 – 2005 for Christiansminde Dambrug fremgår af Tabel 6:

År	Foderforbrug (tons)	Produktion (tons)	Foderkvotient
2003	192	216	0,89
2004	192	213	0,90
2005	191	209	0,91

Tabel 6. Foderforbrug, produktion og foderkvotient for 2003-2005

Dambrugets foderkvotient har ved hidtidig drift været bedre end gennemsnitlig for amtet. Det må forventes at foderkvotienten ved drift som modeldambrug bliver yderligere forbedret.

3.4 Energiforbrug

Ansøger forventes anvendelse af et energiforbrug væsentligt forhøjet ift. det der hidtil har været anvendt på dambruget.

Der forventes et energiforbrug på ca. 950.000 kWh ved det tilladte foderforbrug.

3.5 Støj, lugt og vibrationer

Der har på intet tidspunkt været problemer med støj, lugt eller vibrationer. Kapselblæsere placeres i lydisoleret bygning.

3.6 Udledninger

3.6.1 Iltforhold

Der er i godkendelsen stillet krav om en iltmætningsprocent på minimum 70% i udløbet fra dambruget. Vilkårene er stillet med henblik på overholdelse af EU's fiskevandsdirektiv samt bekendtgørelse om modeldambrug.

3.6.2 Udlederkrav

Der er i godkendelsen stillet krav om opfyldelse af dambrugsbekendtgørelsens udlederkrav for BI_5 og ammonium-N omregnet ift. et vandindtag på 910 l/s svarende til vandløbets medianminimumsvandføring (krav ift. hidtidig drift). For øvrige stoffer stilles krav ift. et hidtidigt vandindtag på 1.800 l/s, idet også GI. Råsted Dambrugs hidtidige vandforbrug inddrages og udledningen primært er af betydning for fjernrecipienten.

Der anvendes tilstandskontrol ved de stoffer med spontan korttidseffekt i vandløbet (BI_5 og ammonium-N)

Der anvendes transportkontrol for de stoffer med vigtigste effekt i fjernrecipienten (suspenderet stof, total- N og total-P)

Kravoverholdelse konstateres ved brug af DMU's udarbejdede kontrolregler (bl.a. "Notat vedrørende tilpasning af udlederkrav ved overgang fra tilstandskontrol til transportkontrol" (2002)).

Justeringsfaktoren (tilstandskontrol) k_k er beregnet til 0,50:

Ved 26 årlige prøver og en kritisk fraktion på 20 % skal der være 95% sandsynlighed for at godkende en udledning, der i virkeligheden overholder kravet.

Justeringsfaktoren (transportkontrol) k_T er beregnet til (- 0,34):

Ved 26 årlige prøver og en kritisk fraktion på 50 % skal der være 95% sandsynlighed for at godkende en udledning, der i virkeligheden overholder kravet.

3.6.3 Teoretisk beregnede udledninger

Dambruget har ansøgt om en foderudvidelse fra 192 tons til 900 tons pr. år ved en ombygning til modeldambrug og en samtidig foderflytning af 192 tons foder fra Gl. Råsted Dambrug.

I ansøgningen (side 5 og 10-11) er der redegjort for dambrugets teoretiske udledning ved drift som modeldambrug og med inddragelse af resultater fra ansøgers dambrug, Ejstrupholm Dambrug, der er med i modeldambrugenes forsøgsordning. Hittidige målinger ved Ejstrupholm giver rensegrader på 100 % for organisk stof (BI5), 91,2 % for ammonium-N, 80,8 % for total-N og 96,2% for total-P.

Ansøger beregner at det miljøneutrale foderforbrug er 631 tons for N. Dette tal fremkommer ved overflytning af 192 tons fra Gl. Råsted Dambrug, tilførsel af yderligere 247 tons foder er udledningsneutralt ved anlæggelse af 23.000 m² plantelagune samt dambrugets øvrige ombygning til modeldambrug type 3.

For N og P udregnes miljøneutralitet på baggrund af fjernrecipientens hittidige påvirkning af udledninger fra både Gl. Råsted Dambrug og Christiansminde Dambrug.

Det kan på den baggrund tillades at 192 tons foder overflyttes fra Gl. Råsted Dambrug til det ombyggede Christiansminde Dambrug uden at den organiske stofudledning til Råsted Lilleå forøges ift. den hittidige situation fra Christiansminde Dambrug.

Beregning af udledningen fra det ombyggede dambrug baseres på anvendelse af 631 tons foder, idet der anvendes et standardfoder (Ecolife 19) og DFU's metode til udregning af produktionsbidrag. Foderspild sættes til 1% og foderkvotient til 0,95. COD/BI5 i fækalier 0,3. (se tabel 7a-7c).

Ansøger er kommet frem til mindre teoretiske udledninger ved anvendelse af en foderkvotient på 0,9 (jf. ansøgningens side 10-11).

Bilag

Parameter	Produktionsbidrag [kg/ton foder]	Rensegrad	Udledning [kg]
N	40,42	7%	7.217
P	3,74	20%	574
BI5	49,4	20%	7.588

Tabel 7a. Nuværende teoretisk udledning fra Christiansminde Dambrug ved anvendelse af 192 tons foder.

Parameter	Produktionsbidrag [kg/ton foder]	Rensegrad	Udledning [kg]
N	40,42	7%	7.217
P	3,74	20%	574
BI5	49,4	20%	7.588

Tabel 7b. Nuværende teoretisk beregnede udledning fra Gl. Råsted Dambrug ved anvendelse af 192 tons foder.

Parameter	Produktionsbidrag [kg/ton foder]	Rensegrad	Udledning [kg]
N	40,42	7%	14.437 kg*
P	3,74	55% af 631 tons	1.062 kg
BI5	49,4	75%	7.793 kg

Tabel 7c. Fremtidig udledning fra Christiansminde Dambrug som modeldambrug ved anvendelse af 631 tons foder.

*384 tons x 40,42 kg N/tons x 0,93. (resterende 247 tons medfører nuludledning, idet plantelagunen (samt øvrige ombygninger) har en rensekapaletet på 100% for denne fodermængde).

Projektet sparer hermed miljøet for ca. 7.300 kg BI₅, 0 kg N årligt og 86 kg P årligt.

Amtet finder, at der bør tages udgangspunkt i dambrugets udvidede analyseprogram og resultater af den igangværende forsøgsordning under modeldambrug før der tages stilling til en eventuel ansøgning om en foderopskrivning.

Foderopskrivningen vil følge modeldambrugsbekendtgørelsens regelsæt.

3.7 Renere teknologi og BAT

3.7.1 Generelt

Med henblik på at mindske udledningen af miljøskadelige stoffer er det vigtigt, at virksomheden indfører renere teknologi, for at forhindre produktion af miljøskadelige stoffer. Samtidig er det nødvendigt ved hjælp af BAT, bedste tilgængelige teknik, at fræse allerede producerede affaldsstoffer før udledning.

3.7.2 Christiansminde Dambrug

Indførelse af BAT og renere teknologi på dambruget jf. ansøgningens side 16-21.

Dambrugets viden om renere teknologi omfatter her bl.a. områderne:

- **mulighed for nedbringelse af udledninger til vandmiljøet**

Amtet konstaterer at der udelukkende anvendes højenergifoder og at indretningen som modeldambrug type 3 indeholder avanceret renseteknologi.

- **mulighed for nedbringelse af el-forbrug**

Elforbruget vil stige ved indretningen som modeldambrug, men amtet finder det er prisen for at opnå bedre faunapassage uafhængigt af stemmeværk.

- **mulighed for nedbringelse af vandforbrug**

Amtet konstaterer at vandforbrug til modeldambrug type 3 er det laveste i branchen.

- **mulighed for at flytte udløb opstrøms til stemmeværk**

Amtet konstaterer at stemmeværket nedlægges

- **mulighed for nedbringelse af miljøbelastningen fra slam og medicin**

Amtet konstaterer, at udlederkrav og ansøgers procedurer respekterer vandkvalitets krav i en vandføring mindre end medianminimumsvandføringen. Der stilles vilkår om vaccination mod rødmundssyge.

Slam afvandes før udbringning og overløbsvand tilføres i tilløb til laguneareal for at forhindre evt. slamflugt.

Produktion i damme med en forøget strømhastighed mindsker stressniveauet og styrker fiskenes modstandsdygtighed

- **miljøstyringsaktiviteter**

Amtet konstaterer at dambruget har kendskab til miljøstyring

- **egenkontrol**

Amtet stiller krav om en egenkontrol, der efterlever modeldambrugsbekendtgørelsens regelsæt dvs. 26 prøvtagningsdøgn i det første driftsår.

- **uhelds- og sygdomsforebyggelse**

Der installeres alarmer, der aktiveres ved strømudfald ligesom der vil blive installeret nødstrømsanlæg til drift af kapselblæsere. Forebyggelse af uheld sikres ved eftersyn og vedligeholdelse af anlægget.

3.8 Vandkvalitetskrav

3.8.1 Generelt

Vandkvalitetskrav er fastsat i regionplan 2005 for en række antibiotika og andre kemiske stoffer hovedsagelig anvendt på dambrugsområdet. (bilag 9).

Vandkvalitetskravene:

- ❖ fastsættes i overensstemmelse med Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse 921 af 8. oktober 1996 ”Bekendtgørelse om kvalitetskrav for vandområder og krav til udledning af visse farlige stoffer til vandløb, søer eller havet” på et fagligt grundlag tilvejebragt af Miljøstyrelsen.
- ❖ skal overholdes af alle dambrug senest fra 1. januar 2007 gennem efterlevelse af udlederkrav i påbud/miljøgodkendelse.

3.8.2 Christiansminde Dambrug

Der er i miljøgodkendelsen givet en udledningstilladelse til udledning af medicin der er midlertidigt gældende til 31. december 2006.

En overholdelse af vandkvalitetskravene indebærer en vurdering af om udledningen er af kortvarig (akut virkende) eller langvarig karakter (kronisk virkende).

Amtet konstaterer, at antibiotikabrug og hjælpestofbrug i modeldambrug med lille vandforbrug indebærer en længerevarende udledning med potentiel kronisk effekt i vandmiljøet, idet behandlingen har en varighed på mere end 24 timer og op 1-2 uger. Dette forhold medfører, at koncentrationen efter opblanding i vandløbets medianminimumsvandføring ikke må overstige vandkvalitetskravet set som gennemsnit over udledningsperioden.

De tilladelige udledningskoncentrationer baseres på en risikovurdering af om der er andre udledere op- eller nedstrøms dambruget i Råsted Lilleå, der udleder det

Bilag

samme stof, så stofkoncentrationen i vandløbet risikerer at overskride vandkvalitetskravet. Dette er tilfældet med de pågældende stoffer, da der ligger andre dambrug med udløb til Råsted Lilleå.

Amtet har derfor stillet krav om at udlederkrav skal overholdes i en vandføring i åen på 680 l/s gældende for hjælpestoffer og på 460 l/s gældende for medicin og kobber.

Der er i godkendelsen stillet krav om BAT (bedste tilgængelige teknik), herunder maksimumdosering af antibiotika og hjælpestoffer pr. behandling, udlederkrav og vaccination med virkning fra godkendelsens ikrafttrædelse.

Der er ved brev af 4. september 2006 ansøgt om udledningstilladelse til en række stoffer. For visse af disse stoffer er der ikke fastsat vandkvalitetskrav og de kan derfor ikke godkendes anvendt før dambruget har tilvejebragt de oplysninger der er nødvendige for at et vandkvalitetskriterie kan fastsættes. Det gælder stofferne Albendazol og Benzalkoniumchlorid

Dambruget har ved brev af 4. september 2006 indsendt oplysninger der giver grundlag for anvendelsen og udledning af hjælpestofferne formalin, blåsten, natriumklorid, kloramin-T og brintoverilte-produkter – samt oxolinsyre og tribrissen.

Florfenicol og Oxytetracyclin kan anvendes jf. ansøgning og gældende veterinærlovgivning på området. Der på godkendelsestidspunktet generelt skærpede krav om at dyrlægen skal indhente dispensation til den enkelte behandling.

Endvidere gives tilladelse til vandbehandling med kalk efter behov, såfremt der er problemer med for højt indhold af opløst jern i det oppumpede grundvand.

Ansøger har ved hjælp af Poolsim kunne konstatere, at kravværdier kan overholdes ved den anvendte procedure. Amtet finder beregningsgrundlaget i orden (ansøgers procedurer ved brev af 4. september 2006 i bilag til ansøgningen)

3.9 Medicin og hjælpestoffer

3.9.1 Generelt

Medicin- og hjælpestoffer skal anvendes så lidt som muligt ved at indrette indretning og drift på dambruget, så fiskene stresses så lidt som muligt.

Det er i denne forbindelse vigtigt, at

Bilag

- minimere partikel- kuldioxid- og ammoniakniveau
- minimere temperatursvingninger
- minimere håndtering
- minimere fiskenes størrelsesvariation i dammene
- optimere besætningsstørrelsen i de enkelte damme
- optimere iltforholdene på dambruget
- anvende vaccination hvis dambruget har en forhistorie, der indikerer sygdomstilfælde der kan vaccineres for

3.9.2 Årligt forbrug af medicin og hjælpestoffer på Christiansminde Dambrug

Christiansminde Dambrug anvender medicin (antibiotika) og hjælpestoffer i en størrelsesorden som fremgår af tabel 8 og 9.

År	Formalin 24% [kg]	Blåsten [kg]	Kloramin-T [kg]	Natriumpercarbonat [kg]	salt (natriumklorid) [tons]
2003	500	12	0	0	0
2004	690	0	0	0	0
2005	1.200	30	30	0	0
Fremtidigt forventet forbrug	7.500	75	75	750	120

Tabel 8. Forbrug af hjælpestoffer for perioden 2003-2005, og forventet fremtidigt forbrug

En fastsættelse af det fremtidige forbrug er ikke mulig, men der kan gives et skøn over det forventede fremtidige forbrug som beror på de senere års forbrug:

Bilag

År	Tribriksen [kg medicinfoder (Aquavet S/T)]	Oxolinsyre[kg]	Florfenicol [kg]
2003		0	0
2004		0	0
2005	2.100	0	0

Tablel 9. Forbrug af medicin (antibiotika) for perioden 2003-2005.

En fastsættelse af det fremtidige forbrug er ikke mulig, men der kan gives et skøn over det forventede fremtidige forbrug som beror på de senere års forbrug:

3.9.3 Vandløbskoncentrationer ved behandling af hjælpestoffer

I forbindelse med ansøgningen om miljøgodkendelse af Christiansminde Dambrug, er i ansøgningens supplerende bemærkninger (4. september 2006) indsendt beregninger på resulterende vandløbskoncentrationer ved en given dosering og med de af amtet skærpede fortyndingsforhold, hvor kun 75% af vandløbets medianminimumsvandføring kan anvendes til fortynding ved hjælpestoffer og kun 50% af medianminimumsvandføringen kan anvendes til fortynding ved anvendelse af antibiotika (inkl. kloramin-T). Denne sikkerhedsfaktor er lagt ind for at tage højde for det forhold at der er andre dambrug ved vandløbet, der evt. udleder samtidig.

Amtet har bemærket, at dambruget har anvendt de af DFU fastsatte rensegrader for omsætning i henholdsvis damme, biofilter og laguner (jf. Skov- og Naturstyrelsens brev af 3. januar 2005). Amtet har samtidig bemærket, at der ved beregninger er anvendt et flow på 135 l/s gennem anlægget. Amtet kan konstatere, at det maksimalt tilladelige vandindtag er ca. 95 l/s jf. modeldambrugsbekendtgørelsens dimensioneringskrav. De af ansøger beregnede stofniveauer for hjælpestoffer må derfor i praksis forventes at være lidt mindre end beregnet begrundet i en forøget opholdstid og omsætning på anlægget.

Ved hjælp af en fortyndingsmodel (PoolSim) er der af ansøger udarbejdet procedurer for anvendelsen (se procedurer i ansøgningens supplerende oplysninger). Der er lavet en gennemregning, der beskriver den teoretiske udledningskoncentration i vandløbet ved den tildelte fortyndingsvandføring og ved anvendelse af DFU-resegrader.

Ved antibiotikaberegningerne har fortyndingsmodellen ikke kunne benyttes og der er i stedet regnet på en konstant spildevandsfront med DFU's fastsatte rensegrader (genfindelsesprocenter).

Amtet har accepteret ansøgers procedurer (brev af 4. september 2006), der efterlever amtets vandkvalitetskrav. Amtet har stillet krav om anvendelse af BAT ved at begrænse det antal kanaler, der kan behandles pr. dag. Det er amtets forventning at dette krav ikke hindrer en hensigtsmæssig sygdomsbehandling.

Amtet har fundet det nødvendigt at skærpe krav til medicinanvendelse da de af Dansk Akvakultur anvendte genfindelsesprocenter for medicin ikke umiddelbart kan anvendes på andre dambrug end Funder dambrug (jf. Skov- og Naturstyrelsens afgørelse vedrørende miljøgodkendelse af Volstrup Dambrug, 2006)

3.9.4 Konklusion på dambrugets anvendelse af medicin og hjælpestoffer

Amtet vurderer, at de tilrettede procedurer for behandling af fiskesygdomme på dambruget lever op til BAT (bedst tilgængelige teknik), renere teknologi, og bekendtgørelse nr. 921 (Bekendtgørelse om kvalitetskrav for vandområder og krav til udledning af visse farlige stoffer til vandløb, søer eller havet af 8. oktober 1996).

Der stilles krav om vaccination af sættefisk mod rødmundssyge før overførsel til andet dansk dambrug på nærmere angivne vilkår. Ligesom dambruget ved anvendelse af overfladevand skal gennemføre rødmundsvaccination af fisk over 4 g.

Brintoverilte

Ansøger beregner at en behandling af hele anlægget i en koncentration på 10 mg/l giver en maksimal koncentration i 75% af vandløbets medianminimumsvandføring på under 1 mikrogram/liter. Det medfører at den maksimale koncentration i vandløbet udgør under 10% af vandkvalitetetskravet og under 1 % af korttidsvandkvalitetkravet. Da koncentrationen i vandløbet i øvrigt skal beregnes som et gennemsnit over udledningsperioden bliver afstanden til vandkvalitetetskravet endnu større og udledningen uproblematisk ved den beskrevne procedure.

Da Dambruget skal anvende *bedste tilgængelige teknik* (BAT) tillades behandling af maksimalt 2 af de 6 anlæg pr. dag.

Formalin

Ansøger beregner at en behandling af hele anlægget i en koncentration på 16 mg/l dvs. 60 liter 37% formalin i hvert produktionsanlæg. Det giver en maksimal koncentration i 75% af vandløbets medianminimumsvandføring på under 2 mikrogram/liter. Det medfører at den maksimale koncentration i vandløbet udgør under 25% af vandkvalitetetskravet og under 5 % af korttidsvandkvalitetkravet. Da

Bilag

koncentrationen i vandløbet i øvrigt skal beregnes som et gennemsnit over udledningsperioden bliver afstanden til vandkvalitetskravet endnu større og udledningen uproblematisk ved den beskrevne procedure.

Da Dambruget skal anvende *bedste tilgængelige teknik* (BAT) tillades behandling af maksimalt 2 af de 6 anlæg pr. dag.

Kobber

Ansøger beregner at en behandling af hele anlægget i en koncentration på 0,1 mg/l giver en maksimal koncentration i 50% af vandløbets medianminimumsvandføring på under 1 mikrogram/liter. Det medfører at den maksimale koncentration i vandløbet udgør under 10% af vandkvalitetskravet og under 5 % af korttidsvandkvalitetskravet. Da koncentrationen i vandløbet i øvrigt skal beregnes som et gennemsnit over udledningsperioden bliver afstanden til vandkvalitetskravet endnu større og udledningen uproblematisk ved den beskrevne procedure.

Da Dambruget skal anvende *bedste tilgængelige teknik* (BAT) tillades behandling af maksimalt 1 af de 6 anlæg pr. dag.

Amtet anbefaler brug af brintoverilteprodukter og salt til behandling, i tilfælde hvor dette er muligt i stedet for andre hjælpestoffer.

Kloramin-T

Ansøger beregner at en behandling af hele anlægget i en koncentration på 0,1 mg/l giver en maksimal koncentration i 75% af vandløbets medianminimumsvandføring på ca. 2 mikrogram/liter. Det medfører at den maksimale koncentration i vandløbet ligger tæt på korttidsvandkvalitetskravet.

Da Dambruget skal anvende *bedste tilgængelige teknik* (BAT) tillades behandling af maksimalt 1 af de 6 anlæg pr. dag.

Salt (natriumklorid)

Ansøger beregner at en behandling af 2 kanaler i en koncentration på 9 o/oo salt giver en maksimal koncentration i 75% af vandløbets medianminimumsvandføring på under 13 milligram/liter. Det medfører at den maksimale koncentration i vandløbet udgør ca. 70% af vandkvalitetskravet . Da koncentrationen i vandløbet i øvrigt skal beregnes som et gennemsnit over udledningsperioden bliver afstanden til vandkvalitetskravet endnu større og udledningen ikke problematisk ved den beskrevne procedure.

Da Dambruget skal anvende *bedste tilgængelige teknik* (BAT) tillades behandling af maksimalt 1 af de 6 anlæg pr. dag.

3.10 Biologisk vandløbsbedømmelse og recipientforhold

Den biologiske vandløbsbedømmelse har i perioden 2000-2005 givet følgende resultater for Råsted Lilleå ved Christiansminde Dambrug:

År	Opstrøms Christiansminde Dambrug (Råsted Lilleå, B1- målsat)	Nedstrøms Christiansminde Dambrug (Råsted Lilleå, B2 målsat)
2003	6*	4
2004	7*	4
2005	4	4

Tablet 10. Biologiske vandløbsbedømmelser for perioden 2003-2005: DVFI-faunaklasser . faunaklasse for positiv iff. den reelle situation.

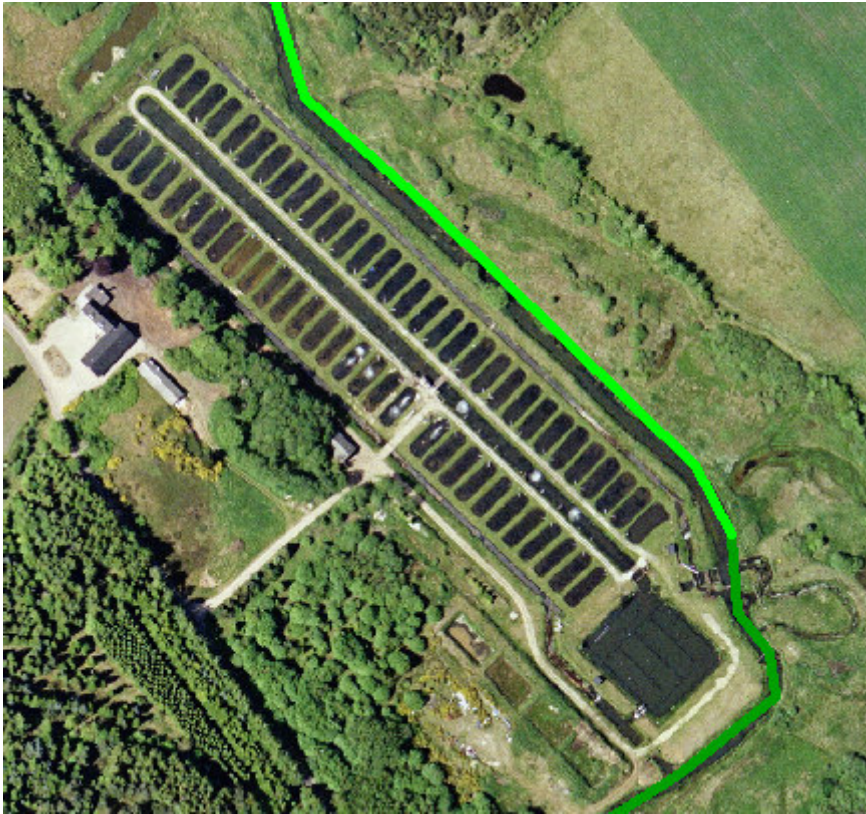
Den målsatte faunaklasse i Råsted Lilleå op- og nedstrøms Christiansminde Dambrug er faunaklasse 5.

Målsætningen er generelt tæt på at være opfyldt opstrøms Christiansminde Dambrug, men ikke nedstrøms, hvor der er en for stor tilstedeværelse af forureningstolerante smådyr og trådalger.

De fysiske forhold er generelt bedst opstrøms, men også tilfredsstillende nedstrøms med forekomst af varieret substrat, hvor sand dog dominerer.

Det forventes ikke, at der ved den fremtidige drift bliver problemer med målsætningsopfyldelse i modeldambruget, da opholdstiden i plantelagunerne bliver høj (ca. 40 timer), så forudsætningerne for organisk stoffjernelse er optimale.

Det kan på teoretisk basis beregnes, at den fremtidige samlede udledning af organisk stof til Råsted Lilleå som minimum halveres ved projektets gennemførelse.

Figur 1. Vandløbsmålsætning for Råsted Lilleå ved Christiansminde Dambrug (mørkgrøn B₁, lys grøn B₂) - copyright COWI

Amtet har i forbindelse med udarbejdelse af forslag til regionplan 2005 vurderet, at den optimale faunaklasse er 7 i Råsted Lilleå ved Christiansminde Dambrug.

3.11 §3 områder

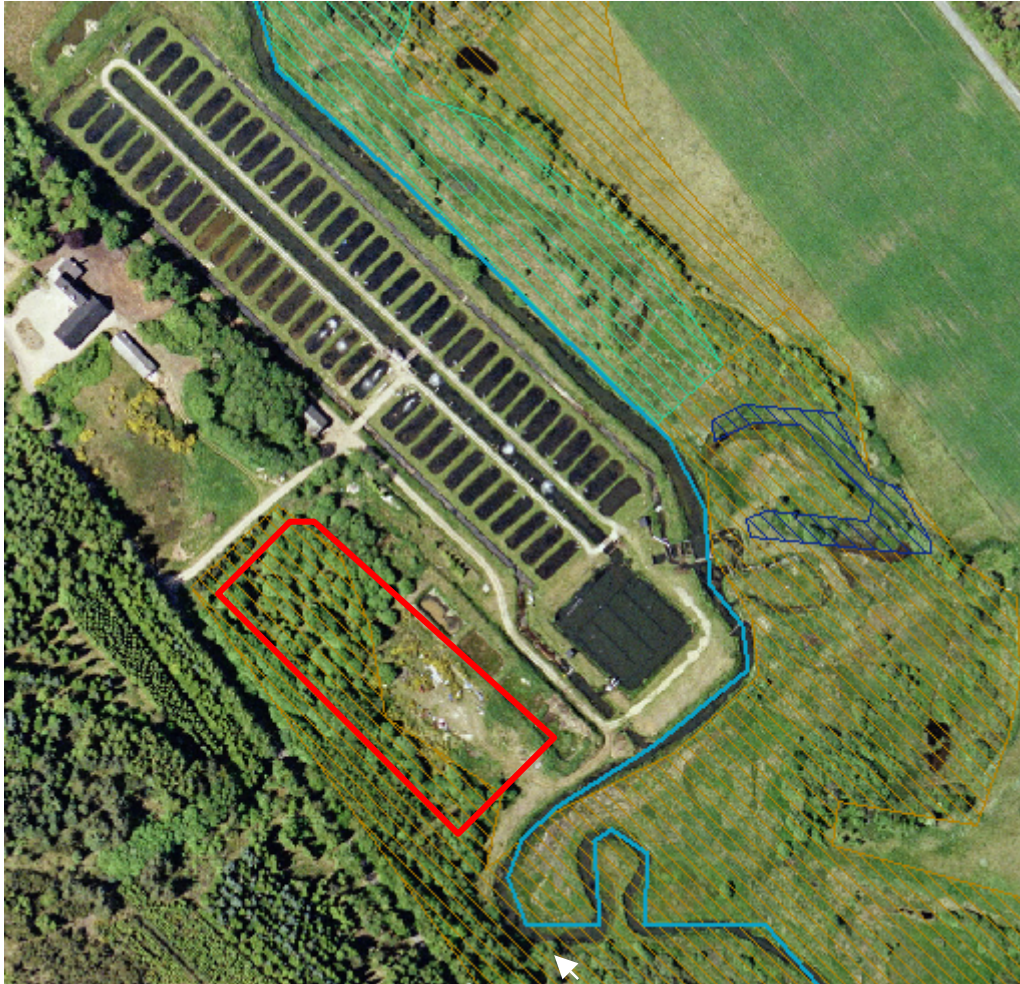

fig 2. §3 – mose sydøst og sydvest for Christiansminde Dambrug og § 3 eng nordøst for dambruget. Placering af område med produktionskanaler (rødmarkeret) - copyright COWI.

§3 områder jf. naturbeskyttelsesloven berøres af projektet, idet produktionskanaler placeres i område, der vurderes omfattet af naturbeskyttelsesloven (§3 mose). Området har tidligere været eng, men er nu en temmelig tør dun-birk/pil/rød-el mose, med en bundvegetation af lyse-siv, lav ranunkel, bladmosser, kær-tidsel, smalbl. og almindelig mangeløv, sump-kællingetand samt forskellige græsser. Produktionskanaler placeres delvist indenfor åbeskyttelseslinjen.

Når amtsrådet har meddelt dispensation fra naturbeskyttelseslovens bestemmelser er det dels fordi der er tale om en temmelig artsfattig mose og dels fordi det er meget vanskeligt at finde alternative placeringsmuligheder. Endelig

vurderes projektet samlet set at medføre meget store miljøgevinster i form af fri passage i vandløbet og mindre forurening af vandet.

3.12 EF-fuglebeskyttelses-, EF-habitat- og Ramsar-områder

Fjernrecipienten for dambruget er Nissum Fjord og mellemrecipienten er Stor Å.

Nissum Fjord

Nissum Fjord er udpeget som EF-fuglebeskyttelses- såvel som EF-Habitatområde med flg. udpegningsgrundlag:

EF-fuglebeskyttelsesområde udpegningsgrundlag:

Rørdrum, Pibesvane, Sangsvane, Blå kærhøg , Vandrefalk ,Klyde, Hjejle Brushane, Splitterne, Fjordterne, Havterne, Dværgterne, Knopsvane, Kortnæbbet gås, Grågås, Knortegås, Pibeand, Krikand, Spidsand, Skeand, Toppet skallesluger, Stor skallesluger, Almindelig ryle, Lille kobbersneppe.

EF- habitatområde udpegningsgrundlag:

Nissum Fjord Å er udpeget til EF-habitatområde på grundlag af arterne havlampret, flodlampret, stavsild og odder samt på grundlag af en række naturtyper:

- ❖ enårig vegetation på strandvolde
- ❖ Atlanterhavs-strandeng (*Glauco-Puccinellitalia maritimae*)
- ❖ kystlaguner
- ❖ vegetation af *Salicornia* og andre enårige plantearter, der koloniserer mudder og sand
- ❖ sandklitter i kystbæltet med *Ammophila arenaria* (hvid klit)
- ❖ stabile kystklitter med urtevegetation (grå klit)
- ❖ stabile kalkfattige klitter med *Empetrum nigrum*.

Det er primært udledningen af næringssalte fra dambruget, der har betydning for udpegningsgrundlagets fiskearter og våde naturtyper. Miljøgodkendelsen tillader af hensyn til nærrecipienten ikke at udledningen af organisk stof forøges. Der vil derimod ske mindst en halvering af den samlede udledte stofmængde fra

Bilag

modeldambruget ift. den hidtidige udledning fra Gl. Råsted og Christiansminde Dambrug.

Der vil samtidig ske en reduktion af fosforudledningen i et vist omfang (ca. 20-25%), mens der stilles krav om uændret kvælstofudledning.

Der er i øjeblikket ikke målsætningsopfyldelse i Nissum Fjord på grund af for store næringssalt udledninger fra fjordoplandet. Miljøgodkendelsen reducerer den hidtidige udledning.

Amtet er i 2006 ved at udarbejde en analyse af fjorden og de indsatser der skal gøres i forbindelse med kommunernes indsatsplaner i 2009 for at opnå målsætningsopfyldelse (jf. vandrammedirektivet).

Der skabes som afledt effekt fri faunapassage ved Christiansminde Dambrug og Gl. Råsted Dambrug ved nedlæggelse af de 2 dambrugs stemmeværker i 2008.

Amtet har i øvrigt planlagt for faunapassage i oplandet til habitatområdet (jf. regionplan 2005). Amtet anbefaler i forbindelse hermed at der etableres en 4 mm indløbsafgøring ved samtlige dambrug i Råsted Lilleå, der fremadrettet indtager overfladevand. Samme 4 mm afgøring anbefales i Idom Å, Gryde Å og Vegen Å samt ved Damhus Dambrug i Damhus Å.

Se i øvrigt konsekvensvurdering i bilag 10.

3.13 Konklusion på den miljøtekniske vurdering

Christiansminde Dambrug:

- En indretning af dambruget som modeldambrug type 3 vil genskabe optimale faunapassageforhold i Råsted Lilleå ved Gl. Råsted Dambrug og Christiansminde Dambrug hvor stemmeværker nedlægges i 2008.
- Dambrugets indretning som modeldambrug inkluderer i stort omfang renere teknologi. Internt stabile opdrætsforhold (temperatur, ilt og stofkoncentrationer) vil medvirke til et lavt sygdomspres med et forventet lavt behandlingsbehov. Godkendelsen stiller endvidere vilkår om vaccination.
- Der stilles krav om sygdomsbehandling med restriktioner i anvendelse – endvidere at dambruget skal overholde amtets vandkvalitetskrav (jf. forslag til regionplan 2005).

- Det forventes ikke, at der bliver problemer med den fremtidige målsætningsopfyldelse i Råsted Lilleå. Dambrugets foderopskrivning vil ikke medføre en forøget udledning af organisk stof fra Christiansminde Dambrug ift. hidtidig drift og hele den nedstrøms transport fra Gl. Råsted Dambrug vil ophøre.
- Udledningen af P til Nissum Fjord reduceres med ca. 90 kg (7%) og med ca. 50 % for BI5 .

4 Ansøgningens sagsakter

- ❖ Dambrugets ansøgning om miljøgodkendelse af 5. juli 2006.
- ❖ Amtets anmodning om supplerende oplysninger af 27. juli 2006.
- ❖ Dambrugets supplerende oplysninger ved brev af 4. september 2006.
- ❖ Amtets anmodning om supplerende oplysninger af 11. september 2006.
- ❖ Dambrugets supplerende oplysninger ved brev af 26. september 2006.
- ❖ Miljøstyrelsens forslag til vandkvalitetskriterier ved brev af 31. marts 2005.
- ❖ Skov- og Naturstyrelsens brev til amterne af 3. januar 2005 vedr. bestemmelse af udledning af medicin og hjælpestoffer fra dambrug.

Tidsfrister

4.1 Overholdelse af vilkår

1 årig dokumentationsperiode	Vilkår 5.3.3 Udføre egenkontrolprogram på 26 prøvedøgn.
Før opstart af dokumentationsperiode	vilkår 5.2.9 Tilsende amtet skema/graf til aflæsning af vandføring ud af dambruget.

4.2 Indberetning

1.februar	Vilkår 5.1.8 Driftsjournalen skal opgøres én gang om året pr. 31 december. Resultatet skal sendes til Holstebro Kommune med de i bilag 6 beskrevne oplysninger inden den 1. februar det efterfølgende år.
En måned før udbringning	Vilkår 5.10.5 og vilkår 5.10.6 Slamdepotet skal tømmes mindst en gang årligt. Mindst en måned før udbringning af slam til jordbrugsformål skal der udtages en repræsentativ prøve af slammet, og analyseresultaterne fremsendes til Holstebro Kommune direkte fra laboratoriet. Prøven analyseres for: <ul style="list-style-type: none"> - Tørstof, % af vådvægt (TS) - Massefylde, kg/l slam - Kvælstof, g/kg TS - Fosfor, g/kg TS - Cadmium, mg/kg TS - Nikkel, mg/kg TS

4.3 Foranstaltninger uden tidsfrist

<p>Når tilsynsmyndigheden finder det påkrævet</p>	<p>Vilkår 5.1.9</p> <p>Driftsjournalen skal på forlangende forevises tilsynsmyndigheden. Den skal opbevares mindst 5 år efter afslutningen. Tilsynsmyndigheden kan forlange udskrift af driftsjournalen.</p> <p>Vilkår 5.6.1, vilkår 5.7.1 og vilkår 5.8.1</p> <p>Hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet, er dambruget forpligtet til, at foretage foranstaltninger til afhjælpning af støj, vibrationer og lugtgener fra anlægget.</p>
---	--

5 Faunaklassefastsættelse efter DVFI

Ringkjøbing Amt benytter Dansk Vandløbsfaunaindeks (DVFI) til biologisk bedømmelse af vandløbsstationer ved dambrug.

5.1 Indledning

Miljøstyrelsen udgav i 1998 vejledning nr. 5, Biologisk bedømmelse af vandløbskvalitet. Vejledningen omhandler Dansk Vandløbsfaunaindeks (DVFI), som er en ny metode til biologisk bedømmelse af vandløbskvalitet. Metoden erstatter den hidtidige officielle vejledning udarbejdet af Landbrugsministeriet i 1970.

Formålet er dels at angive retningslinier for et tilstrækkeligt ensartet tilsyn i alle amter, dels ud fra den fundne biologiske tilstand at kunne vurdere, hvorvidt målsætningerne for vandløbene er opfyldt.

I brev af 1. september 1998 henstiller Miljøstyrelsen til amterne at anvende Dansk Vandløbsfaunaindeks specielt ved tilsynet med ferskvandsdambrug. Miljøstyrelsen vurderer, at der fremover kan forventes problemer i eventuelle retssager, såfremt andre metoder anvendes.

På denne baggrund har administrationen besluttet, at alle vandløbsbedømmelser ved dambrug udført efter den 1.1.1999 skal udføres i henhold til vejledningen.

I dette notat beskrives Dansk Vandløbsfaunaindeks kort, og der gøres rede for, hvilke konsekvenser indførelsen af indekset har haft for vandløbstilsynet i Ringkjøbing Amt.

5.2 Baggrund

Siden 1971 er der udført biologisk bedømmelse af vandløbene i Ringkjøbing Amt. I hele perioden er forureningsgraden blevet bedømt på baggrund af Landbrugsministeriets vejledning fra 1970, der beskriver vandkvaliteten med hensyn til organisk forurening (saprobiesystemet).

Frem til 1987 er bedømmelserne udført i felten og smådyrsfaunaen kun bestemt ned til større grupper som slørvinger, døgnfluer osv. Dette var fuldt tilstrækkeligt til at udskille de stærkt forurenede strækninger, hvilket var hovedformålet på dette tidspunkt.

Efter 1987 er en meget stor del af prøverne udsorteret og bestemt i laboratoriet, hvilket betyder, at der ligger detaljerede smådyrsfaunalister til grund for vurderingen af forureningsgraden. Bedømmelser er således udført på et højt

fagligt niveau, hvilket har haft stor betydning specielt i sager omkring dambrugs påvirkning af vandløbene.

5.3 Formål med indførelse af Dansk Vandløbsfaunaindeks (DVFI)

Et meget væsentligt formål ved indførelse af DVFI er, at der nu foreligger en standardiseret, reproducerbar metode til bedømmelse af vandløbs økologiske tilstand ud fra smådyrsfaunaen. Herved imødegås den kritik der har været af, at amterne har brugt forskellige bedømmelsesmetoder.

Endvidere er det nu muligt at angive den biologiske tilstand i alle typer vandløb og vurdere hvorvidt målsætningen er opfyldt.

5.4 Kort beskrivelse af Dansk Vandløbsfaunaindeks (DVFI)

5.4.1 Faunaklasse og forureningsgrad

Dansk Vandløbsfaunaindeks omfatter en standardiseret prøvetagning, sortering og bearbejdning af indsamlede prøver samt fastsættelse af "faunaklasse" ud fra faunasammensætningen. Faunaklassen er en indekssværdi for vandløbets biologiske tilstand (vandløbskvaliteten). Indekssværdien angives med et heltal fra 1 til 7, og aflæses i et skema ud fra de smådyr, som er fundet i prøven. Resultatet af bedømmelsen er ikke kun et udtryk for effekten af forurening med organisk stof, men et integreret billede af tilstanden i vandløbet, hvori de fysiske forhold og en eventuel okkerbelastning også indgår.

Ved indførelse af DVFI bedømmes vandløbets biologiske tilstand på en skala fra 1 til 7 hvor faunaklasse 1 angiver et ensidigt eller manglende dyreliv, mens faunaklasse 7 angiver et meget varieret dyreliv.

Faunaklasse 7,6,5 og 4 rummer en smådyrsfauna der respektivt svarer til den fauna der findes ved de hidtil anvendte forureningsgrader I, I-II, II og II-III.

Derimod er der ikke nødvendigvis en sammenhæng mellem faunaklasse 3,2,1 og forureningsgraderne III, III-IV og IV. Faunaklasse 3,2 og 1 beskriver, at der er en meget fattig fauna eller ensidigt dyreliv, som enten kan skyldes stærk organisk forurening, meget dårlige fysiske forhold, okkerbelastning eller forgiftning, mens forureningsgraderne III, III-IV eller IV er udtryk for en meget kraftig organisk forurening. Hidtil har stærkt okkerbelastede, forgiftede eller vandløb med meget dårlige fysiske forhold fået betegnelsen "kan ikke bedømmes efter saprobiemetoden pga. okker/forgiftning eller fysiske forhold".

5.4.2 Optimal faunaklasse og målsætningsklasse

For at skabe sammenhæng mellem faunaklasse og vandløbsmålsætning er indført begreberne "optimal faunaklasse" og "målsætningsklasse". For hver prøvetagningslokalitet fastlægges den faunaklasse, der er optimal for vandløbsstationen vurderet ud fra vandløbets fysiske forhold, vandkvalitet, opland og målestationens placering i vandløbssystemet. Den optimale tilstand er den, som ville kunne opnås ud fra de naturgivne forhold og uden påvirkning fra menneskelige aktiviteter.

Desuden fastsættes målsætningsklassen, som er den tilstand, der som minimum skal være opfyldt før målsætningen kan anses for opfyldt. Den optimale faunaklasse og den ønskede målsætningsklasse vil ikke altid være ens, når et vandløb er påvirket af menneskelige aktiviteter.

5.5 Regionplan 2005

Ved vurdering af om målsætningen er opfyldt i henhold til Regionplan 2005 anvendes tabel 13, således at hvor kravet i Regionplan 1997 er forureningsgrad II er kravet til faunaklassen 5 osv.

Målsætning	Forureningsgrad	Faunaklasse
A	I-II	6 -7
B0	II	5
B1	II	5
B2	II	5
B3	II-III	4
C	II-III	4
D	II-III	4
E	II-III	4

Tabel 11. Mindstekrav til faunaklasse i Regionplan 2001. Desuden er angivet sammenhæng mellem forureningsgrad og faunaklasse.

Ved udarbejdelse af Regionplan 2001 er der for hver enkelt prøvetagningsstation fastsat en målsætningsklasse i stedet for en forureningsgrad (saprobiegrad). De nye fastsatte målsætningsklasser kan godt afvige fra de tidligere generelt fastsatte krav til forureningsgrader, idet der nu tages mere individuelt hensyn til hvert enkelt vandløb. For nogle B1 vandløb kan målsætningsklassen således være faunaklasse 6 i stedet for det generelle krav - faunaklasse 5 (forureningsgrad II).

I regionplan 2005 er fastsat målsætningsklasse og optimale faunaklasser for vandløbsstationerne ved dambrug.

5.5.1 Afvigelser fra Danskvandløbsfaunaindeks (DVFI)

I forbindelse med udviklingen af Dansk Vandløbsfaunaindeks er det vist, at indeksværdien ikke altid er i overensstemmelse med en faglig subjektiv vurdering. Analysearbejdet tydede på, at ca. 25 -30% af indeksværdierne vil være en faunaklasse forskellig fra den faglige vurdering. Faunaklassen (indeksværdien) kan ikke ændres og skal generelt lægges til grund i administrative afgørelser, og altid ved generelle opgørelser over vandløbenes biologiske tilstand.

I vejledningen er anført, at hvis der er væsentlige faglige grunde, der taler imod at anvende den beregnede faunaklasse i forbindelse med en administrativ afgørelse, skal dette særskilt begrundes for hver enkelt faunaliste. Dette kan f.eks. være tilfældet ved punktkilder i større gode vandløb, hvor der findes rentvandsarter, som bevirker, at faunaklassen bliver f.eks. 5 eller 6, samtidig med at der er en stor forekomst af forureningstålende organismer, som viser der en betydelig organisk belastning, hvorfor målsætningen ikke kan siges at være opfyldt. I disse tilfælde er det vigtigt at have så fuldstændig og detaljeret artsliste som muligt, både opstrøms og nedstrøms punktkilden og kendskab til de faktiske substratforhold.

5.6 Atypiske vandløbsstræk

Når forureningen med organisk stof skal fastsættes i vandløb, hvor faunaen er forarmet af andre forhold end organisk forurening, vil informationerne i de indsamlede prøver være mere begrænsede. Sådanne forhold er mere reglen end undtagelsen i administrationens rutinemæssige tilsynsarbejde. Som eksempler kan nævnes okkerbelastede og regulerede vandløb. Normalt vil det alligevel være muligt at fastsætte en sikker forureningsvurdering i sådanne vandløb, når blot situationen ikke er ekstrem. Forureningsvurdering i atypiske vandløb er således ikke principielt forskellig fra bedømmelser i typiske vandløb. Bedømmelserne bygger på forekomsten af saprofiler og på graden af deres eventuelle dominans. Til karakterisering af forureningsbelastningen med organisk stof vil smådyrsfaunaen af praktiske årsager blive delt op i 4 grupper - efter dyrenes reaktion på forureningsniveauet. De vigtigste dyregrupper, der anvendes i Ringkjøbing Amt fremgår af tabel 14. Denne liste bliver suppleret og eventuelt ændret i takt med, at erfaringerne bliver større.

Gruppernes betegnelser og - egenskaber er som følger:

- Rentvandsindikatorer:

Følsomme dyr, som ikke kan trives på steder belastet med organisk stof.

- Tolerante rentvandsdyr:

Bilag

Dyr med en mindre grad af tolerance overfor organisk forurening. Stærk belastning og længere perioder med kraftigt ildtsvind vil eliminere de fleste dyr fra denne gruppe.

- Tolerante dyr:

Dyr hvis forekomst ikke er specielt reguleret af organisk forurening. Gruppens økologiske bredde er større end for tolerante rentvandsdyr. Dyrene blive favoriseret af svag organisk forurening, men elimineres ved de kraftigste belastninger.

- Saprophyler:

Dyr der favoriseres af organiske udledninger. Nogle af dyrene vil dog ikke trives ved de største belastninger. Dyr med hæmoglobin vil kunne have masseforekomst ved kraftig forurening, selv hvor forholdene periodevis er iltfrie.

Rentvandsindikatorer	Tolerante rentvandsdyr	Tolerante dyr	Saprophyler
Dugesia gonocephala	Elodes minuta gr.	Glossiphonia sp.	Naididae
Baetis niger	Hexatominæ	Piscicola geometra	Tubificidae
Ephemera sp.	Ephemerella ignita	Gammarus pulex	Lumbricidae
Amphinemura sulcicollis	Leptophlebia sp.	Baetis rhodani	Erpobdella sp.
Nemurella picteti	Paraleptophlebia sp.	Baetis vernus	Helobdella sp.
Protonemura sp.	Taeniopteryx nebulosa	Caenis sp.	Asellus aquaticus
Leuctra sp.	Amphinemura standfussi	Nemoura cinerea	Hydropsyche angustipennis
Isoperla sp.	Nemoura avicularis	Orthocladiinae	Psychoda sp.
Heptagenia sulphurea	Elmis aenea	Rhyacophila nubila	Potthastia longimanus
Perlodes microcephala	Sialis fuliginosa	Hydropsyche pellucidula	Chironomus sp.
Isoptena sericornis	Sialis nigripes	Hydropsyche siltalai	Microtendipes sp.
Brachycersus harricella	Polycentropus sp.	Molannidae	Micropsectra sp.
Elodes marginata	Lype sp.	Limnephilidae	Sialis lutaria
Limnius volckmari	Beraeidae	Dicranota sp.	Dendrocoelum lacteum
Hydropsyche silfvenii	Brachycentridae	Odagmia sp.	Sphaerium comeum
Lepidostoma hirtum	Ecclisopteryx dalecarlica	Simulium noelleri	
Sericostomatidae	Athripsodes albifrons	Wilhelmia sp.	
Silo sp.	Goera pilosa	Diamesa insignipes	
Eusimulium costatum	Eusimulium	Lymnaea sp.	
Prodiamesa rufovitata	Simulium morsitans		
Potthastia gaedii	Simulium reptans		
Robackia demejerei	Atherix sp.		
Epiocladus flavens	Brillia longifurca		
	Ancylus fluviatilis		
	Heptagenia fuscogrisea		

Tabel 12. Vandløbsdyr der anvendes til forureningsgradsbedømmelse i Ringkjøbing Amt. Dyrene er fordelt i grupper i relation til deres følsomhed overfor udledning af let nedbrydeligt organisk stof.

6 Driftsjournalens indhold

Driftsjournalen skal opgøres én gang om året pr. 31 december. Resultatet skal sendes til Holstebro Kommune inden 1. februar det efterfølgende år.

Driftsjournalen skal på forlangende forevises tilsynsmyndigheden. Den opbevares mindst 5 år efter afslutningen.

Følgende punkter skal beskrives i dambrugets driftsjournal,

- ❖ Foderforbruget med opgørelse for hver fodertype for sig (herunder fodertype, mængde og periode).
- ❖ Ved brug af hjælpestoffer skal årsag til behandling, behandlingstidspunkt, behandlingsmåde og anvendte mængder indføres i driftsjournalen.
- ❖ Ved brug af medicin skal årsag til behandling, behandlingstidspunkt, behandlingsmåde og anvendte mængder af medicin eller medicinfoder indføres i driftsjournalen. Dyrlægens besøgsrapport skal opbevares sammen med driftsjournalen.
- ❖ Startbestand af fisk og foderbeholdning ved årets begyndelse.
- ❖ Bestand af fisk og foderbeholdning opgjort en gang om måneden.
- ❖ Slutbestand af fisk og foderbeholdning ved årets slutning.
- ❖ Tilgang af fisk (herunder tidspunkt, mængde og art).
- ❖ Afgang af fisk ved salg (herunder tidspunkt, mængde og art).
- ❖ Afgang af døde fisk (herunder mængde, art og opgørelsesperiode).
- ❖ Indkøb af foder med angivelse af fodertype. Foderets sammensætning skal kunne dokumenteres med varedeklaration eller analyseresultater fra autoriseret laboratorium.
- ❖ Tidspunkt for oprensning af kanaler og fiskedamme.
- ❖ Tidspunkt for oprensning af slamdepot. Den oprensede mængde slam skønnes. Inklusiv oplysning om endelig deponering for slam.
- ❖ Dambrugets egenkontrol.

Bilag

- ❖ Vandforbrug. Opgørelsen skal ske mindst en gang om måneden. Vandforbrug skal altid opgøres samtidig med gennemførelsen af egenkontrollen og aflæses af tilsynsmyndigheden.

7 Ansøgning med supplerende oplysninger

8 VVM-screening

Notat af 8. september 2006 om

VVM-screening i forbindelse med miljøgodkendelse af Christiansminde Dambrug som modeldambrug med forøget fodertilladelse (Holstebro Kommune).

i henhold til bilag 3. i bkg. nr. 428 af 2. juni 1999 (samlebekendtgørelsen)

Kaare Michelsen har på vegne af dambrugsejer Ejstrupholm Dambrug A/S den 5. juli 2006 søgt om godkendelse af en produktionsudvidelse på Christiansminde Dambrug efter miljøbeskyttelseslovens kap. 5 § 33. Ansøgningen indebærer en udvidelse af foderforbruget til 900 tons/år og ombygning af det traditionelle dambrug til et modeldambrug (jf. bekendtgørelse om modeldambrug, 2002)

Ansøgningen inkluderer overflytning af 192 tons foder fra Gl. Råsted Dambrug under forudsætning af dette dambrugs nedlæggelse af sin nuværende fodertilladelse og vandindvinding senest 1. januar 2008.

Screening vedr. ejendom:

Christiansminde Dambrug - matr. nr. 6i, 6m og 6 k m.fl. , Stenum Hovedgård , Råsted.

ejet af:

Ejstrupholm Dambrug A/S.

Screeningen foretages på baggrund af "Bekendtgørelse om supplerende regler i medfør af lov om planlægning (Samlebekendtgørelse) Miljø- og Energimin. bek. nr. 428 af 2. juni 1999".

De kriterier, der skal anvendes ved vurderingen af, om et anlæg kan få væsentlig indvirkning på miljøet, jf. § 3, stk. 2 og 3 i ovennævnte bekendtgørelse, gennemgås i det følgende.

1) Projektets karakteristika

Projektets karakteristika skal især ansues i forhold til:

projektets dimensioner

Christiansminde Dambrug godkendes med en udvidet foderkvote på 631 tons årligt. Dvs. fodertilladelsen forøges fra de nuværende 192 tons/år til 631 tons/år efter dambrugets ombygning og samtidige foderflytning af 192 tons foder fra Gl. Råsted Dambrug.

Gl. Råsted Dambrug nedlægger sin fodertilladelse, opstemning og sit vandindtag af overfladevand senest 1. januar 2008.

Dambrugets dimensioner fremgår af ansøgningsmaterialet.

Projektet sker inden for eksisterende produktionsmæssige rammer for Christiansminde Dambrug med undtagelse af nyt konsumfiskeanlæg, der etableres som 6 betonkanaler umiddelbart vest for eksisterende damareal og en ny teknikbygning umiddelbart øst for kanaler.

Dambrugets nuværende jorddamme, bundfældningsbassiner og kanaler ombygges til plantelaguner med et samlet areal på ca. 23.000 m².

Der indtages fremover vand fra dræn ved indpumpning (jf. kommende vandindvindingsstilladelse).

kumulation med andre projekter

Der er ikke kendskab til, at andre virksomheder i nærområdet udvider med øget belastning af Råsted Lilleå, derimod vil den ændrede produktion medføre at den resulterende udledning af organisk stof formindskes permanent med ca. 50 % ift. en situation med Gl. Råsted Dambrug i drift.

Efter ombygning til modeldambrug vil der ske en uændret N udledning og en P udledning der ift. hidtidig drift af de 2 dambrug reduceres ca. 7%.

Der er i forvejen en række dambrug placeret ved Råsted Lilleå op- og nedstrøms Christiansminde Dambrug. Alle dambrug nedstrøms Brohus Dambrug forventes ombygget i perioden 2007 - 2008 og opstemninger forventes samtidig nedlagt.

Endvidere er amtet i 2006 ved at udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af næringssaltudledningen til Nissum Fjord.

Dambruget har sideløbende ansøgt om vandindvindingsstilladelse og ny afgitring af dambrugets udløb. Disse ansøgninger behandles sideløbende med særskilt konsekvensvurdering ift. EF-habitatdirektivet.

anvendelsen af naturressourcer

Projektet vurderes i henhold til situationen med de 2 dambrugs drift med 384 tons/år og indrettet efter dambrugsbekendtgørelsens minimumskrav.

Tilladelsen forudsætter at det fremtidige vandforbrug holdes på maksimalt 15 l/s/100 tons foder for at overholde modeldambrugsbekendtgørelsens krav.

forurening og gener

Ansøger oplyser at:

- modeldambruget på Christiansminde Dambrug etableres jf. modeldambrugsbekendtgørelsens regelsæt.
- Gl. Råsted Dambrugs fodertilladelse er fuldt overflyttet senest pr. 1. januar 2008.
- området ved Gl. Råsted dambrug reetableres senest i 2010.
- der ikke er taget stilling til arealets fremadrettede anvendelse ved det nedlagte jorrdambrug ved Gl. Råsted.

Amtet udtaler:

Udledningen af kvælstof er dimensionerende ift. foderopskrivningen og ikke forøget ift. dambrugets udledning før ombygningen og foderflytning.

Udledningen af organisk stof fra modeldambruget vil som minimum være neutral for Christiansminde Dambrug, men samlet mere end halveret idet udledningen fra Gl. Råsted Dambrug falder væk.

Det vurderes tillige, at der ikke vil være nogen væsentlig ændring med hensyn til slamhåndtering, støj og lugt.

risikoen for uheld, navnlig under hensyn til de anvendte stoffer og teknologier

Det vurderes, at der ikke er større chance for uheld ved den tilladte udvidede produktion, da der er installeret vandstandsalarmer, strømudfaldsalarmer og iltalarmer til imødegåelse af driftuheld. Endvidere vil der blive etableret et nødstrømsanlæg.

2) Projektets placering

Den miljømæssige sårbarhed i de geografiske områder, der kan blive berørt af projekter, skal tages i betragtning, navnlig:

naturressourcernes relative rigdom, kvalitet og regenereringskapacitet i området

§3 områder - hede, overdrev, eng, mose, sø og vandløb.

Christiansminde Dambrug ligger ved Råsted Lilleå der er §3 beskyttet jf. naturbeskyttelsesloven. Vandløbet er målsat B2.

En §3 beskyttet mose (ellesump) vest for det nuværende dambrugsareal berøres af projektet, idet der her vil blive etableret et kanal anlæg af hensyn til anlæggets placering længst væk fra åen og en maksimal udnyttelse af renseseffekten af plantelaguner i nuværende damme.

det naturlige miljøes bæreevne med særlig opmærksomhed på følgende områder:

a) vandløb

Dambrugets udledning af organisk stof vil selv efter den forøgede fodertilladelse være udledningsneutral ift. det gamle anlæg med 192 tons foder.

Råsted Lilleå opfylder generelt ikke sin målsætning op- og nedstrøms dambruget (DVFI). Strækningen er målsat til faunaklasse 5.

Dambruget har ansøgt om vandindvinding ved oppumpning af grundvand (drænvand) i stedet for indtag gennem nuværende opstemning og eksisterende fødekanal.

b) fjorde

Stor Å udmunder i Nissum Fjord. Projektet medfører ikke en øget belastning af fjordmiljøets dyre- og plantearter. Den teoretiske udledning af P og BI5 fra de 2 traditionelt indrettede dambrug (Christiansminde Dambrug og Gl. Råsted Dambrug) var større end det niveau, der tillades ved nærværende miljøgodkendelse.

c) vådområder

Der sker ikke påvirkninger af §3 områder ift. nuværende tilladelse.

d) grundvand

Dambruget har ansøgt om ny vandindvindingstilladelse i forbindelse med udvidelsen. Der ansøges om grundvand i størrelsesordenen 4.260.000 m³/år.

f) områder, der er registreret, beskyttet eller fredet ved national lovgivning, EF-fuglebeskyttelsesområder og habitatområder.

Nissum Fjord er udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde og EF-habitatområde.

Christiansminde Dambrug udleder til Råsted Lillå som munder ud i Storå/ Nissum Fjord.

EF-fuglebeskyttelsesområde er områder, der har til formål at beskytte og forbedre levevilkårene for de vilde fuglearter i EU.

EF-habitatområder er områder, der er udpeget på baggrund af naturtyper og arter, som er af betydning for EU.

Tilladelser til aktiviteter i eller udenfor internationale naturbeskyttelsesområder må ikke kunne forringe områdets naturtyper og levestederne for arterne eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for.

I Ramsarområder skal beskyttelsen af områderne tillige fremmes.

g) områder, hvor de fastsatte miljøkvalitetsnormer allerede er overskredet

Dele af Nissum Fjord har ikke målsætningsopfyldelse pga. for store næringsstoffilledninger.

h) tætbefolkede områder

Ejendommen ligger i et tyndt befolket område vest for Holstebro.

i) vigtige landskaber set ud fra et historisk, kulturelt, arkæologisk, æstetisk eller geologisk synspunkt

Ingen nye arealer er indgået i projektet, undtaget et mindre areal vest for det nuværende dambrugsareal hvor der anlægges konsumfiskeanlæg i beton.

3) Kendetegn ved den potentielle miljøpåvirkning

De potentielle væsentlige virkninger af projekter skal ses i relation til de kriterier, der er anført under 1 og 2 ovenfor og navnlig under hensyn til

påvirkningernes omfang (geografisk område og omfanget af personer, der berøres)

Der vurderes, ikke at være væsentlige øvrige påvirkninger forbundet med foderudvidelsen.

påvirkningens grænseoverskridende karakter

Det er vurderet, at udvidelsen ikke er af en sådan omfang at påvirkningens karakter er grænseoverskridende.

påvirkningsgrad og –kompleksitet

Det er vurderet, at påvirkningsgraden og –kompleksiteten ikke er af et sådant omfang, at udvidelsen vil få negativ indflydelse på miljøet ift. dambruget drevet efter dambrugsbekendtgørelsen før ombygning, derimod vil projektet skabe målsætningsopfyldelse og fri faunapassage i vandløbet ved de 2 dambrug

påvirkningens sandsynlighed

Det er ikke sandsynligt, at projektet vil påvirke det omgivne miljø.

Der er ikke nye negative påvirkninger af Habitatdirektivets udpegningsgrundlag ift. de påvirkninger der har været resultatet af dambrugets hidtidige drift. Der er med miljøgodkendelsen sket en række forbedringer – øgede iltniveauer i udløbet, skærpede krav til medicinanvendelse, bedre faunapassageforhold og formindskede næringssaltniveauer.

Projektet vurderes endvidere ikke at medføre væsentlige større gener i området i form af trafik, landskabsmæssige hensyn, støj, lugt og vibrationer.

påvirkningens varighed, hyppighed og reversibilitet.

Påvirkningens varighed, hyppighed og reversibilitet vil ikke være af sådan omfang at anlægget vil få væsentlig indflydelse på miljøet.

Konklusion:

Amtet vurderer, at en udvidelse af Christiansminde Dambrugs tilladelige foderforbrug med 439 tons foder årligt ikke er VVM-pligtig. Dette begrundes med, at udvidelsen vurderes udledningsneutral for organisk stof ift. det oprindelige anlæg (Christiansminde Dambrug) og medfører en neutral udledning af kvælstof ift. de resulterende udledninger fra de 2 oprindelige anlæg (Christiansminde og Gl. Råsted Dambrug).

Bilag

Amtet vurderer, at dambrugets ansøgning om udvidelse med de resterende 269 tons foder pr. år ikke kan imødekommes, da der ikke er tilstrækkelig dokumentation for at denne foderanvendelse er udledningsneutral mht. organisk stof og kvælstof. En foderopskrivning kan finde sted på baggrund af opnået dokumentation i den etårige driftsperiode med udvidet egenkontrol (26 prøver).

Miljøgodkendelsen indebærer i øvrigt skærpede krav til udledningen af medicin og hjælpestoffer og skærpede krav til udløbsvandets iltindhold.

Samlet set er der meget store miljøgevinster for Råsted Lilleå ved dambrugets drift efter ombygning, ligesom der er en markant reduktion af organisk stof og en mindre reduktion af fosfor af betydning for miljøet i Nissum Fjord.

Gode faunapassageforhold etableres ved dambrугenes nedlæggelse og vandløbsmyndighedens efterfølgende fjernelse af eksisterende opstemninger. I dette vandløb vil der kunne forventes bedre iltforhold og en mere rentvandsdomineret smådyrsfauna fremover.

Projektet er et vigtigt element i den nationale forvaltningsplan for den danske laks i Storåsystemet.

Påvirkningen af § 3 beskyttet mose vurderes acceptabel set i lyset af de samlede naturgevinster, der opnås ved projektets gennemførelse.

Det vurderes endvidere, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning med lugt, vibrationer og støj.

9 Vandkvalitetskrav

Stof	Vandkvalitetskrav (VKK) (µg/l)	Korttidsvandkvalitetskrav (KVKK) (µg/l)	Tilføjet naturlig baggrundskoncentration
Formalin	9,2	46	Ja, naturlig koncentration under målegrænsen
Florfenicol	1,2	12	
Chlorbutanol	130	1.300	
Sulfadiazin	1,3	1,3	
Oxytetracyclin	2,0	20	
Benzocain	7,2	72	
Kloramin-T	5,8	5,8	
Trimethoprim	16	160	
Kobber	1,0	2,0	Ja, med øvre grænse i ferskvand og saltvand på 4,9 (µg/l)
Jod	10	10	Ja, grundvand 1-21 (µg/l) og saltvand 60 (µg/l)
Kaliumpermanganat	0,84	8,4	
Brintoverilte	10	100	Ja
Oxolinsyre	0,36	1,8	
Amoxicillin	0,037	0,37	

Tabel 13. Vandkvalitetskriterier fastsat i regionplan 2005 på baggrund af Miljøstyrelsens udarbejdede vandkvalitetskriterier (brev af 31. marts 2005). For antibiotikastofferne Amoxicillin, Florfenicol, Oxolinsyre, Oxytetracyclin, Sulfadiazin og Trimethoprim er vandkvalitetskravene foreløbige.

10 Konsekvensvurdering EF-habitatområder.

Projektets betegnelse

Miljøgodkendelse, vandindvinding, afgitring af/ved Christiansminde Dambrug.

Overordnet beskrivelse af projektet.

Miljøgodkendelse af dambrugets ombygning til modeldambrug type 3 inkluderende overførsel af fodertilladelsen fra det nedstrømsliggende Gl. Råsted Dambrug og nedlæggelse af stemmeværker ved de 2 dambrug i 2008 samt produktion på basis af grundvand.

Lovgrundlag

Projektet indebærer tilladelse efter vandforsyningsloven, ny tilladelse efter bekendtgørelse om afgitring ved dambrug i ferske vande (Fiskeridirektoratet myndighed) og miljøgodkendelse jf. miljøbeskyttelseslovens kap. 5.

Habitatdirektivets bestemmelser

Den foreliggende konsekvensanalyse er gennemført i henhold til EF-habitatdirektivets artikel 6.3:

”Alle planer og projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens (habitatområdets) forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne, og med forbehold af stk 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet, og når de – hvis det anses for nødvendigt – har hørt offentligheden”.

Ifølge EU-domspraksis fremgår følgende med hensyn til gennemførelse af konsekvensvurderinger efter artikel 6.3:

- at alle aspekter af en plan eller et projekt, som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil kunne påvirke bevaringsmålsætningen for et habitatområde væsentligt, skal identificeres før godkendelsen heraf under hensyn til den bedste videnskabelige viden på området.
- at de kompetente nationale myndigheder kun giver tilladelse til en aktivitet på betingelse af, at de – ud fra konklusionen på vurderingen af denne aktivitets virkninger på det omhandlede habitatområde under hensyn til bevaringsmålsætningen herfor – har opnået vished for, at aktiviteten ikke har skadelige virkninger for det pågældende habitatområdes integritet, og
- at ”vished” foreligger, når der ud fra et videnskabeligt synspunkt uden rimelig tvivl kan fastslås, at der ikke foreligger sådanne virkninger.

Projektbeskrivelse

Amtet har tilladt et i forhold til tidligere forhøjet foderforbrug på 192 tons fra Gl. Råsted Dambrug og yderligere 247 tons pr. år ved dambrugets ombygning til modeldambrug type 3 og et vandindtag baseret på grundvand med en udledt vandmængde der ikke overstiger 95 l/s.

Amtet har overfor Fiskeriinspektoret anbefalet en 10 mm udløbsafgøring ved dambruget, men dambruget udleder over overfald og uden indtræk af fisk fra vandløbet.

Faunapassagetype

Stemmeværk nedlægges ved både Gl. Råsted Dambrug og Christiansminde Dambrug senest i 2008.

Grundvandsindvinding

Grundvand (drænvand) i et omfang på ca. 95 l/s helårligt.

Miljøfaktorer

Der er ikke målsætningsopfyldelse nedstrøms dambruget jf. den i regionplan 2005 vedtagne målsætningsklasse – faunaklasse 5 (jf. Dansk vandløbsfaunaindeks).

Amtet vurderer, at faunaklassen bliver 7 ved Gl. Råsted Dambrug efter dette dambrugs nedlæggelse af sin nuværende produktion.

Amtet vurderer at projektet giver målsætningsopfyldelse også nedstrøms Christiansminde Dambrug idet udledningen af organisk stof reduceres til ca. 50% fra de 2 nuværende dambrug. Gl. Råsted Dambrug påvirker i dag tilstanden ved Christiansminde i negativ retning. Denne påvirkning ophører ved projektet og der vil fremover kun være en lokal påvirkning på de opstrøms strækninger der kan relateres til udledninger fra Brohus Dambrug (påbudssag under behandling i miljøklagenævnet)

Beskrivelse af Natura 2000 området (fokus på de berørte områder)

Beskyttelsesområdet

Følgende internationale beskyttelsesområder påvirkes potentielt af projektet:

Habitatområde nr. H 58: Nissum Fjord

Konsekvensanalysens dækning

Christiansminde Dambrug ligger ved Råsted Lilleå som udmunder i ydre Stor Å. Stor Å udmunder i habitatområde Nissum Fjord.

Projekterne påvirker derfor potentielt udpegningsgrundlaget i Nissum Fjord.

Udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlaget i EF-habitatområdet Nissum Fjord der potentielt kan påvirkes af vandindvinding udgør følgende arter og naturtyper:

1. Havlampret (*Petromyzon marinus*)
2. Flodlampret (*Lampreta fluviatilis*)
3. Bæklampret (*Lampreta planeri*)
4. Stavsild (*Alosa fallax*)
5. Odder (*Lutra lutra*)

Arter udpeget jf. EF's fuglebeskyttelsesdirektiv berøres ikke af projektet. Fuglearterne vil tilgodeses af en N og P reducerende indsats, der vurderes nødvendig af hensyn til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for habitatrådets udpegningsgrundlag.

Bevaringsmålsætning

Den generelle bevaringsmålsætning, som følger af direktiverne, betyder at gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper, områderne er udpeget for at beskytte, skal sikres og genoprettes.

Specifikke mål vil blive opstillet i Natura 2000 planen, der skal være færdig i 2009. Det ligger dog fast at målsætningerne skal tage udgangspunkt i de kriterier der er opstillet i rapporten " kriterier for gunstig bevaringsstatus" (DMU faglig rapport nr. 457¹), hvilket sammen med nationale og internationale referencer er grundlaget for amtets vurderinger i sagen.

Havlampret *Petromyzon marinus*

Bevaringsstatus : Ukendt

Kriterier for gunstig bevaringsstatus på nationalt niveau:

1. levedygtige bestande, der er stabile eller stigende. Skal findes både inden for den atlantiske og kontinentale region af Danmark herunder den vestlige og nordlige del af Jylland.

---

¹ Kriterier for gunstig bevaringsstatus – faglig rapp. fra DMU, nr 457, 2. udgave, 2003

Bilag

2. stabilt eller stigende udbredelsesområder med forekomst i hovedparten af de større vandsystemer i nord- og vestjylland.
3. Egnede gyde- og opvækstområder: stabilt eller stigende

Kriterier for gunstig bevaringsstatus på lokalt niveau (vandløbssystem):

1. Bestand: arten tilstede enten som larve eller fuldt udviklede individer i en stabil eller stigende bestand.
2. Levested:
  - En vandkvalitet der vurderet ud fra DVFI giver minimum faunaklasse 5.
  - Antallet af vandløbsspærringer skal være stabilt eller faldende
  - vandløbsstrækninger med karakteristiske stryg-pool struktur skal være stabilt eller stigende.
3. Egnede gyde- og opvækstområder stabilt eller stigende.

Flodlampret *Lampetra fluviatilis*

Bevaringsstatus : Ukendt

Kriterier for gunstig bevaringsstatus på nationalt niveau:

1. Levedygtige bestande inden for både den atlantiske og kontinentale region af Danmark. Antal individer stabilt eller stigende.
2. Stabilt eller stigende udbredelsesområder med forekomst i hovedparten af de større vandløbssystemer i nord- og vestjylland.
3. Egnede gyde- og opvækstområder: stabilt eller stigende

Kriterier for gunstig bevaringsstatus på lokalt niveau (vandløbssystem):

1. Bestand: arten tilstede enten som larve eller fuldt udviklede individer i en stabil eller stigende bestand.
2. Egnede gyde- og opvækstområder stabilt eller stigende.
3. Levested:
  - En vandkvalitet der vurderet ud fra DVFI giver minimum faunaklasse 5.
  - Antallet af vandløbsspærringer skal være stabilt eller faldende

Bilag

- vandløbsstrækninger med karakteristiske stryg-pool struktur skal være stabilt eller stigende.

Bæklampret *Lampetra planeri*

Bevaringsstatus : Gunstig (foreløbigt grundlag, almindelig i Jylland).

Kriterier for gunstig bevaringsstatus på nationalt niveau:

1. levedygtige bestande, der er stabile eller stigende. Skal findes både inden for den atlantiske og kontinentale region af Danmark.
2. stabilt eller stigende udbredelsesområder med forekomst i samtlige delregioner med undtagelse af Bornholm, Lolland-Falster og den østlige del af Sjælland. Skal være almindelig udbredt i hovedparten af vandløbssystemerne inden for både den atlantiske og kontinentale region.
3. Egnede gyde- og opvækstområder: stabilt eller stigende

Kriterier for gunstig bevaringsstatus på lokalt niveau (vandløbssystem):

1. Bestand: arten tilstede enten som larve eller fuldt udviklede individer i en stabil eller stigende bestand.
2. Egnede gyde- og opvækstområder stabilt eller stigende.
3. Levested:
  - En vandkvalitet der vurderet ud fra DVFI giver minimum faunaklasse 5.
  - Antallet af vandløbsspærringer skal være stabilt eller faldende
  - vandløbsstrækninger med karakteristiske stryg-pool struktur skal være stabilt eller stigende.

Odder *Lutra lutra*

Bevaringsstatus : usikker (bestanden har de seneste år været i stor fremgang i Jylland pga. stopriste og faunapassager ved vejbroer)

Kriterier for gunstig bevaringsstatus på nationalt niveau:

1. Skal findes i en levedygtig bestand inden for den atlantiske region og den kontinentale region i Jylland. Stabilt eller stigende antal individer.

Bilag

2. stabilt eller stigende udbredelsesområder. Stabilt eller stigende antal vandløbssystemer med forekomst af odder.
3. Levesteders størrelse: stabilt eller stigende.

Kriterier for gunstig bevaringsstatus på lokalt niveau (vandløbssystem):

1. Bestand: arten tilstede med et stabilt eller stigende antal individer.
2. Egnede levesteders størrelse stabilt eller stigende.
3. Levested:
  - Skjul/fristeder stabilt eller stigende
  - Uforstyrrelighed: Moderat udnyttelse til fritidsaktiviteter såvel område- som døgnmæssigt.
  - Sprednings- og levestedsbarrierer: Forekomst af faunapassager under veje og stabil eller stigende benyttelse af stopriste i ruseredskaber.

Stavsild *Alosa fallax*

Stavsild (ukendt bevaringsstatus) gyder nederst i vandløbssystemerne² i sommermånedene og berøres derfor ikke af en vandindvinding langt oppe i et sideløb.

Vurderingskriterier

Vandindvinding

På baggrund af danske og udenlandske undersøgelser har det på Fødevareministeriets foranledning nedsatte Faunapassageudvalg³ i 2004 fastslået, at faunapassageforholdene forbi dambrug i dag generelt er problematiske og utilstrækkelige.

Vandføringen er generelt den vigtigste parameter for fiskenes op- og nedstrømsvandring og en vandindvinding, der påvirker vandløbets naturlige svingninger med mere end 50% af medianminimumsvandføringen vurderes af hovedparten af faunapassageudvalget generelt at være i strid med opnåelse af tilfredsstillende faunapassage.

Vandindvinding vil fremadrettet bestå af grundvand og der er derfor ikke problemer med faunapassage relateret til indvundet overfladevand.

---

² Whitehead, P.J.P., 1985 FAO species catalogue. Vol. 7. Clupeoid fishes of the world (suborder Clupeoidei). An annotated and illustrated catalogue of the herrings, sardines, pilchards, sprats, shads, anchovies and wolf-herrings. Part 1 - Chirocentridae, Clupeidae and Pristigasteridae. FAO Fish. Synop. 125(7/1):1-303.

³ Faunapassageudvalgets 5 rapporter af 18. februar 2004 (www.ringamt.dk under ”publikationer”).

Faunapassage

Amtet har i tillæg nr 61 til regionplan 2001 og videreført i regionplan 2005 planlagt med hensyn til vandindvinding og faunapassage.

Danmarks Fiskeriundersøgelser har ved en række undersøgelser vist at der generelt ved dambrugsopstemninger er et smolttab på normalt omkring 40% ved hver eneste dambrugsopstemning under de hidtidige faunapassageforhold (opstemning, vandindvinding, afgitring). Disse forhold skal forbedres betydeligt for at opnå tilfredsstillende faunapassageforhold for EF-habitatarter og vandløbets øvrige vandrede fauna.

Amtet har etableret omløbsstryg ved Christiansminde Dambrug og Gl. Råsted Dambrug. Disse omløbsstryg overflødiggøres primo 2008 hvor stemmeværker ved de 2 dambrug kan fjernes.

Hindring/forsinkelse af proces mod gunstig bevaringsstatus.

Det vurderes, at projektets vandindvinding i kombination med en 10 mm udløbsafgitring kan sikre tilfredsstillende faunapassage og ikke vil hindre gunstig bevaringsstatus for habitatarterne. Udløb kan etableres ved overfald.

Sandsynlig påvirkning af udpegede arter

Lampretlarver vil i et vidst omfang drifte/svømme nedstrøms 1-3 uger efter klækning i perioden midtsommer⁴ til en egnet lokalitet med silt/sand substrat. Efter flere 4-9 år som larve nedgravet i sedimentet (1-10 cm dybde) vil de udvikles til voksne individer (metamorfoserer) og migrere nedstrøms i vandløbet i vinterhalvåret. Tidspunktet er afhængig af hvilken art der er tale om. Bæklampretter vil ikke udvandre, men forblive i åen.

Der kan ikke være et tab af de 90-120 mm lange og 5-7 mm tykke flodlampretter ved deres udvandring til fjorden i perioden februar-juni⁵ idet vandindtaget sker som drænvand.

Havlampretter vil være ca. 120-150 mm lange ved udvandring.

Der kan ikke være et tab af de 120-150 mm lange havlampretter ved deres udvandring til idet vandindtaget sker som drænvand.

Dambrugsudledningsstilladelse er ikke i strid med udpegningsgrundlaget, da der er krav om målsætningen skal være opfyldt med mindst faunaklasse 5 i vandløbet og dette krav vurderes opfyldt ved overholdelse af krav i bekendtgørelse om modeldambrug.

---

⁴ A review of the ecology and distribution of three Lamprey species, *Lepetra Fluviatilis* (L.), *Lampetra Planeri* (Bloch) and *Petromyzon marinus* (L): A context for conservation and biodiversity considerations in Ireland (Fiona L. Kelly og James J. King).

Biological and Environmental: Proceedings of the Royal Irish Academy, vol 101B, no 3, pp 165-185 (2001).

⁵ Sampling methodologies for adult sea, river and brook lamprey in SAC rivers. LIFE -Conserving Natura 2000 rivers. (http://www.english-nature.org.uk/LIFEinUKRivers/publications/lamprey_sampling.pdf)

Sandsynlig påvirkning af lokalitetens integritet.

En række fiskearter og andre vandløbsdyr får forringet muligheden for naturlig vandring op og ned i vandløbssystemet i den nuværende situation. Denne påvirkning ophører med projektets gennemførelse.

Påvirkningernes varighed, hyppighed og reversibilitet

Påvirkningerne vil være tilstede så længe vandindvinding og opstemning opretholdes. Ved nedlæggelse af opstemning og ophør med vandindvinding vil påvirkningerne efter en kort tidshorisont ophøre.

Mulige kumulative effekter i forhold til andre projekter og planer

Den samlede transport af N og P til Nissum Fjord er nedbørsafhængig og varierer meget fra år til år. Kvælstoftransporten udgør gennemsnitligt ca. 2.400 tons pr år, mens fosfortransporten udgør gennemsnitligt 65 tons pr. år.

Dambrugets udledning af næringssalte til fjorden kan teoretisk beregnes til ca. 1.000 kg P og 14,4 tons N pr. år samt 7,8 tons BI5 og har derfor en tilsvarende forholdsmæssig andel i fjordens belastning.

Udledningen reduceres ved projektet med totalt ca.86 kg P og ca. 8 tons BI5. N-udledningen er uændret.

Dambrugets udledning af næringssalte må antages at være gradvist reduceret siden 1989. Dette skyldes en i foderbranchen løbende forbedret fodersammensætning og foderfordøjelighed. Denne miljøgevinst er jf. renere teknologibegrebet kommer vandmiljøet 100% til gode. Dambrugets udledninger pr. ton anvendt foder er derfor siden foderudmeldingen reduceret.

Nedlæggelse af dambrug i Storå-systemet bl.a. Vegem Mølle Dambrug, Krogsdal Dambrug, Sørvad Dambrug, Svenstrup Dambrug bidrager yderligere til en gradvis reduceret påvirkning af fjorden fra det samlede dambrugserhverv. Endvidere er der i forbindelse med amtets miljøgodkendelse af foderudvidelser ofte en miljøgevinst der inkluderer en formindsket udledning af organisk stof og fosfor ved dambrugen ombygning til modeldambrug.

Ejeren af Sandfær Dambrug i Råsted Lilleå nedlægger dette dambrug og flytte produktionen nedstrøms til et nyt modeldambrug ved det nuværende Nymølle Dambrug senest med udgangen af juli 2008. Disse initiativer er et led i den nationale forvaltningsplan for laks.

Amtet har igangsat en proces, for opnåelse af målsætningsopfyldelse i Nissum Fjord. Amtet udarbejder i 2006 en plan/status for fjorden, der beskriver hvad der skal til i næringssaltreduktion for at få opfyldt fjordens nuværende målsætning. Det bliver så efterfølgende op til kommunerne gennem konkrete indsatsplaner at få

Bilag

iværksat egentlige projekter, der skal sikre at Nissum Fjord får opfyldt sine miljømål senest i 2015 og løbende arbejder efter at opfylde forpligtelserne jf. fjordens status som internationalt naturbeskyttelsesområde (EF-habitat og EF-fuglebeskyttelsesområde samt Ramsar område).

Amtets plan inkluderer ikke næringssaltreducerende indgreb overfor enkeltudledere eller virksomhedsgrupper idet indsatsen i 2009 konkretiseres af de kommende storkommuner.

Christiansminde Dambrugs udledninger af N og P er som nævnt løbende reduceret til et acceptabelt niveau ift. virksomhedstypen. Dambrugets udledninger i den 8-årige miljøgodkendelse vil ikke hindre miljømålenes opfyldelse herunder medføre forringede vilkår for udpegningsgrundlaget i EF-habitat og EF-fuglebeskyttelsesområdet.

Der henvises i øvrigt til amtets regionplan 2005, der indeholder en handlingsplan (retningslinjer) for færdiggørelsen af faunapassager ved dambrug beliggende i amtet senest 2010.

Ligeledes henvises der til amtets notat af 13. marts 2006, der beskriver hvor amtet af hensyn til EF-habitatarter (lampretarterne) vil anbefale en 4 mm indløbsafgitring. Når det gælder Storå-systemet anbefaler amtet, at der etableres en 4 mm indløbsafgitring ved alle dambrug i Vegem Å, Gryde Å, Idom Å og ved de dambrug i Idom å der ikke ombygges til modeldambrug type 3.

3 dambrug i Storåsystemet har allerede etableret indløbsafgitring på 3-4 mm.

Fiskeridirektoratet har kommenteret amtets notat af 13. marts 2006 og meddelt at Fiskeridirektoratet "som udgangspunkt" vil følge amtets anbefalinger i Direktoratets afgørelser.

Der er en række dambrug beliggende i oplandet til Nissum Fjord, heraf 7 dambrug ved Råsted Lilleå. Der vil derfor være en kumuleret effekt af enkelttab under flod- og havlampretters vandring fra gyde/opvækstområde til fjorden.

Sandsynlig påvirkning af bevaringsmålsætning

Vandindvinding og udledning af NPO skal ses i sammenhæng med øvrige påvirkninger i vandløbssystemet og vil have en påvirkning af natura 2000 området som forholdsmæssigt svarer hertil.

Konklusion

Det er amtets vurdering, at den fremtidige vandindvinding og udledning ikke vil være i strid med opnåelse af gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget i

Bilag

natura 2000 områderne (Nissum Fjord og Idom Å), men at en samlet indsatsplan for området må udarbejdes af oplandskommunerne.

Amtet finder på ovenstående baggrund ikke at udledningstilladelse og vandindvindingstilladelse indebærer en forringelse af områdets naturtyper og levestederne for arterne, eller kan medføre forstyrrelser, der har negative konsekvenser for de arter, området er udpeget for.